اتباع الرسول

تالیف

ابو عبد الاحد عبد الرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرّسُول

تالیف
ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتبت التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .- حائل .

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية أ - العنوان

ديوي ٢٣٩ ١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

مشانګړي

دکتاب نوم : اتباع الرسول

ليکونکی : ابوعبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

خپرونکی : ادارة احياء الدعوة الاسلامية

تيراژ : ٥٠٠٠

نيټه : صفر ١٤٠٩ هـ ق - وزى ١٣٦٧

دوهم چاپ : ذوالحجه ١٤٠٩هـ

تيراژ : ٥٠٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

گڼه	موضوع
۱	۱- سریزه
٤	۲- اتباع الرسول قرآنی حکم دی
۹	۳- د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده
۱۸	۴- د قیامت په ورځ به خلک د رسولانو د اتباع ارمان کوی
۲۰	۵- د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی
۲٤	۶- هغه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوی هغه منافق دی.
۲۵	۷- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شی کیدای.
۲۷	۸- کوم عمل کی چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وی هغه باطل دی.
۳۲	۹- اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه
٤۰	۱۰- د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورو وسته د چا اتباع په مسلمانانو لازمه نه ده
٤۳	۱۱- د تقلید رد
٤۵	۱۲- د تقلید لغوی معنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

موضوع	گڼه
۱۳- د تقلید اصطلاحي معنیٰ	٤٥
۱۴- تقلید کله شروع شو	٥٢
۱۵- د تقلید رد د سلف صالحینو، غلورو اماما نو او نورو دامت د علماوو د اقوالو په تائید	٦٦
۱۶- د اختلاف په وخت کې د حل لاره	٩٧
۱۷- د الله تعالیٰ او د پیغمبر د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم په مقابل کې درائې منل گمراهي ده۔	١٠٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئآت أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادى له و أشهدان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدى هدى محمد صلى الله عليه و سلّم و شر الامور محدثاتها و كل محدثة بدعة و كل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.

الله سبحانه و تعالیٰ چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه را بشکته کاوه نو ورته یې وویل:

«قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» سورة البقرة - ۳۸-

«مونږ وویل کوز شئ جنت څخه ټول نو که تاسو ته زما له لوري څه هدایت راغی نو هغه چا چه زما د هدایت تابعداري وکړه نه به په هغوی ویره وي او نه به غمجن کیږي»

په دی ایت کښي الله آدم علیه السلام او ټولو بني آدمو ته داخبر ورکړی دی چه زه به هدایت را لیږم او د دی هدایت تابعدارو ته یي بشارت او زیری ورکړی دی. د هدایت په هکله د دی ایت په تفسیر کښي حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کښي داسي لیکی:

«قال ابوالعالية الهدیٰ الأنبياء والرّسل والبينات والبيان، و قال مقاتل بن حيان: الهدیٰ محمد صلّی الله عليه و سلّم وقال الحسن الهدیٰ القرآن» تفسير ابن كثير ص۸۳ ج ۱/۱

«ابوالعالية ویلی دی چي له هدایت څخه مراد انبیاء، رسولان او د هغوی معجزی، دلائل او بیان دی. او مقاتل بن حیان ویلی دی چي هدایت عبارت دی د محمد صلی الله علیه وسلّم څخه او حسن بصری ویلی دی چي هدایت قرآن دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دري وار ه قوله صحيح دى ځکه چې تولو امتونو لپاره هدايت انبياء او د الله فرمانونه دي او اخرى امت لپاره آخرى پيغمبر خاتم الانبياء محمد صلى الله عليه وسلّم او په هغه باندې د الله له لوري رالېږل شوى کتاب قرآن کريم دى.

نو په هر اُمت باندې د خپل رسول او نبي اطاعت فرض ؤ او هر امت ته چې کله الله تعالىٰ کوم پيغمبر رالېږلى دى هغوى ته يې د دى حکم کړى دى چې زما د رالېږل شوى رسول اطاعت او تابعدارى وکړى لکه چې الله تعالىٰ فرمايي:

«وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا لِيُطَاعَ بِاِذْنِ اللهِ» الايه سورة النساء - ۶۴.

« او مونږ هيڅ يو رسول نه دى لېږلى مگر د دى لپاره چې د هغه تابعدارى وشي د الله په حکم».

نو هر امت ته چې کوم پيغمبر لېږل شوى ؤ هغوى د هغه رسول او نبي په تابعدارى او اطاعت مأمور ؤ.

او مونږ ته الله اخرى پيغمبر حضرت محمد صلى الله عليه وسلم د رسول په حيث رالېږلى دى لکه چې فرمايي:

«وَمَا مُحَمَّدٌ اِلَّا رَسُوْلٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الايه» سورة آل عمران ۱۴۴. «محمد ندى مگر رسول دى له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخکښې هم رسولان تېر شویدی» او محمد صلی الله علیه وسلم الله تعالیٰ دکوم خاص قوم لپاره نه بلکې تر قیامته پورې ټولو خلقو لپاره رالیږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَالنَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ» سورهٔ سباء ۲۸.

«مونږ نه يې لیږلی مګر ټولو خلکو لپاره زیری ورکوونکی او ویره وونکی لکن زیات خلك نه پوهیږي» سوره سبا (۲۸) نو مونږ هم دغه اخری رسول په اطاعت مأمور یو او دده په منلو کښې د الله رضا، کامیابی او جنت ته داخلیدل او دده په نه منلو کښې د الله غوسه، ناکامی او جهنم دی.

اتباع الرسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکریم کښی زیات نصوص راغلي دي او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوي چې مونږ د الله او دهغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت وکړو.

«وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ» سورة الانفال (۱)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان یاست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ » سورة التغابن: ــ ۱۲ .

« او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول بنکاره رسول دی »

او الله تعالیٰ فرمائي:

« يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ .

سورة الانفال (۲۰)

« ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال داچي تاسو اورئ »

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ » سورة ال عمران (۱۳۲)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ د دې لپاره چي په تاسو رحم شي او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ » سورة المائده (۹۲)

او د الله اطاعت وکړئ او ــــ د رسول اطاعت وکړئ او وويريږئ » که تاسو وګرځيدئ نو پوه شئ چي زمونږ په رسول بنکاره رسول دی » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

«وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ» - سورة التوبة (۷۱) -

«او مؤمنان سړي او مؤمنانې ښځې ځيني د ځينو دوستان دي امر کوي په نيکۍ او منعه کوي له بدۍ څخه او لمونځ کوي او زکات ورکوي او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوي ز‌ر ده چې الله په دغه کسانو رحم وکړي. بې شکه الله غالب او د حکمت والا دی».

او الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا» - سورة النساء (٦٩) -

«او چا چې د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وي چې الله په هغوی انعام کړيدی د انبياء رښتونو، شهداؤ او صالحينو څخه او دوی ډېر ښه ملګري دي».

او الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا» سورة الحشر (۷)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه څه چې تاسې ته رسول درکړي وي نو ويې نيسئ او د څه شي څخه چې منعه کړي ياست ور څخه منعه شئ •

رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته قرآن او حدیث پری ایښي دي او د قرآن او حدیثو د خلاف څخه يې مونږ منعه کړي يو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره ښه نمونه رسول الله صلی الله علیه وسلم دی په هر څه کښې بايد د هغه پيروي وکړو او د خلاف څخه ځان وساتو. الله تعالی فرمائي:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝ الأحزاب (۲۱)

• بې شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښې ښه تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قيامت د ورځې اميد لري او الله ډېر ياد کړي • -

نو زمونږ کاميابي په دې کښې ده چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداري وکړو او د بل هيچا په تابعداری کښې کاميابي نشته.

الله تعالی فرمائي:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲ -

ورته ووايه ای محمده! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداري وكړئ الله به تاسو سره محبت وكړي او ستاسو گناهونه به وبخښي او الله بخښونكى او مهربان دى ورته ووايه چي د الله اطاعت وكړئ او د هغه د رسول اطاعت وكړئ كه دوى په شا وگرځيدل نو بې شكه الله كافران نه خوښوي".

نو معلومه شوه چي څوك وائي: زه د الله تعالى بنده يم او د هغه سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالى د رالېږل شوي رسول محمد صلى الله عليه وسلم اطاعت "منل" كوي او كه چا د الله تعالى د رسول ونه منل هغه كافر شو نو ځكه الله تعالى وويل چي "الله كافرانو سره محبت نه كوي" او د الله تعالى او د هغه د رسول صلى الله عليه وسلم اطاعت او تابعداري كښي د فلاح او اطمنان شړونه دي.

الله تعالى فرمائي:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَ لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

سورة الانفال (۲۴).

"اى مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول كړئ كله چي تاسو هغه ته رابلي چي تاسو ژوندي كوي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللهَ» سورة النساء (۸۰).

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُّوْحٰى» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مگر وحی ده چې ور ته کیږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَّا اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِيْ خَزَآئِنُ اللهِ وَلَا اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا اَقُوْلُ لَكُمْ اِنِّيْ مَلَكٌ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰى اِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام - ۵۰ -

اى محمده! ورته ووايه چي زه تاسو ته دا نه وايم چي ما سره د الله خزانې دي او نه زه په غيبو پوهيږم او زه تاسو ته دا نه وايم چي زه فرښته يم زه تابعداري نه کوم مګر د هغه شي چي ماته يې وحې کيږي. ورته ووايه چي آيا برابر ديړوند او ليدونکى».

او الله تعالى فرمايي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ. سورة الاعراف -۲۰۳-

او کله چي را نه وړى دوى ته يو ايت نو وايي چي ولې يې ته پخپله نه غوره کوى ورته ووايه چي زه يواځي د هغه تابعداري کوم چي ماته يې زما د رب له لورې وحې کيږي. دا قرآن ستاسو د رب له لورې دلائل دي او هدايت او رحمت دي هغه قوم لپاره چي ايمان راوړى.

د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع په هکله زيات احاديث هم راغلي دي چي د مثال په توګه به زه يو څو لوستونکو ته وړاندى کړم. عن ابن هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

„ما امرتکم به فخذوه وما نهیتکم عنه فانتهوا „
رواه ابن ماجة .

د ابوهریرة رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی ؛
څه شی باندې چې ما تاسو ته امر کړی وی هغه واخلئ او د څه شی څخه می چې منعه کړي یاست د هغې څخه منعه شئ „.

بل روایت کښې راځي ؛

عن انس عن النبي صلی الله علیه وسلم قال :" ثلاث من کن فیه وجد حلاوة الایمان من کان الله ورسوله احب الیه مما سواهما ومن احب عبدا لایحبه الا الله ومن یکره ان یعود فی الکفر بعد اذ انقذه الله کما یکره ان یلقی فی النار "

انس رضی الله عنه نه روایت دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي : " درې خویونه دي چې چاکښې وو نو د ایمان خوند والي به پرې ومومي چا ته چې الله او د هغه رسول د بل هر چا نه زیات محبوب وي ، او څوک چې د چا سره محبت کوي یوازې د الله لپاره وي او چا چې دا بده وګڼله چې کفر ته بېرته وګرځي وروسته له دې چې الله ورځنې خلاص کړېدی لکه څنګه چې دا بده ګڼي چې اور کښته ولوېږي " .

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائی

«والذی نفسی بیده لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لما جئت به». الاربعین النوویه

قسم دی په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښی دی، ستاسو څخه یو کس تر هغه پورې مؤمن کېدای نشي ترڅو پورې چې د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چې زه یې راغلی یم؛ او دا هم معلومېږي چې یو حدیث د چا د رائ خلاف راشي نو که هغه خپله رایه پرېښوده او حدیث یې واخیست مؤمن دی او که حدیث یې پرېښود او د خپل خواهش یې ومنل نو هغه هېڅکله مؤمن کېدای نشي

همدارنګه حدیث کښی راځي،

«عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: لا یؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین»

متفق علیه

انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرملیلی دی: ستاسو یو کس تر هغې مؤمن کېدای نشي ترڅو چې زه ورته د پلار، څوی او ټولو خلکو څخه زیات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د محبت دعوه کوي او بیا خپله خبره یا د خپل مشر، امام، پلار او یا بل چا خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په مقابل کښي مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي .

بل حدیث کښې راځي

• عن المقداد بن معد یکرب رضی الله عنه قال : قال رسول الله صلی الله علیه وسلم : الا هل عسی رجل یبلغه الحدیث عني وهو متکئ علی اریکته فیقول بیننا و بینکم کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا فیه حراماً حرّمناه ، وإن ما حرم رسول الله کما حرم الله .
رواه الترمذی و ابوداود واللفظ للترمذی

د مقداد بن معدیکرب رضي الله عنه څخه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : خبردار ! نږدې ده چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به په خپل ځای تکیه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسې ترمینځ د الله کتاب دی نو پدې کښې موچې څه حلال ومیندل هغه به حلال کړو او پدې کښې مو چې څه حرام ومیندل هغه به حرام کړو ، او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړي دي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړي دي .

او داځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام یا حلال نه کړې بلکې د وحې تابعداري کوي ، او دا حدیث په پرویزیانو باندې د پرسې رد دی چې هغوې وائي : یوازې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو تہ ضرورت نشته ، او ځینې احناف هم د پرویزیانو څخه څرګند ندي ځکه چې دوی هم په د پروخایونو کښي احادیث نه مني او په لیری تاویلونو قرآن او احادیثه سره معارض واقع کوي ، او دا هم وایې چې کتاب الله باندې زیادت په خبر واحد ندی جائز حال دا چې دا خبره بالکل صحیح نده بلکې د پروخایونو کښي احنافو هم په خبر واحد باندې په کتاب الله زیادت جائز کړېدی .

همدا رنګه بل روایت کښي راځي

عن أبي موسى الاشعرى رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إن مثلي ومثل ما بعثني الله به كمثل رجل أتى قومه فقال : إني رأيت الجيش بعيني وانا النذير العريان فالنجاء النجاء ، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعني واتبع ماجئت به ومثل من عصاني وكذب ماجئت به من الحق .

متفق عليه

د ابو موسى اشعرى رضي الله عنه نه روایت دی هغه وایې چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چې الله زه پرې رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشی او ورته ووایئ چې ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر لیدلی دی او زه بربنډ ویره وونکی یم نو ځانونه خلاص کړی، ځانونه خلاص کړئ. نو یوه ډله د دغه د قوم څخه دده خبره ومنی او د شپې لار شی نو نجات بیاموی او یوه ډله ورته ووایئ چې ته دروغ وائې او خپل ځای کښې سهار کړی نو سهار کښې ور باندې لښکر راشي او هلاك او برباد يې کړی. نو دا دهغه چا مثال دی چې زما يې ومنل او د هغه دین تابعداری يې وکړه چې زه يې راغلی یم او د هغه چا مثال دی چې زما يې ونه منل او زه چې په کوم حق راغلی یم هغه يې دروغ وګڼل»

دا حدیث ددی ښکاره دلیل دی چې چا د رسول الله صلی الله علیه وسلم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات ومونده او چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ونه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

«من أطاعنی فقد اطاع الله ومن عصانی فقد عصی الله»

رواه ابن ماجة.

د ابو هریرة رض عنه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمایلي دی :

«چاچې زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچې زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

همدارنګه بل حدیث کښې راځي :

عن ابی هریرة رضی الله عنه ان رسول الله صلی الله علیه وسلّم قال: کل امتی یدخلون الجنة الا من أبیٰ قالوا ومن یأبیٰ قال من أطاعنی دخل الجنة ومن عصانی فقد ابیٰ»

رواه البخاری.

د ابوهریره رضی الله عنه نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل :

زما ټول امت به جنت ته داخلیږي مګر هغه څوك نه داخلیږي چې انکار یې وکړ. صحابه ؤ وویل: څوك انکار کوي؟ رسول الله صلّی الله علیه وسلّم وویل: چاچې زما ومنل جنت ته داخل شو او چاچې زما ونه منل هغه انکار وکړ».

د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د اتباع په هکله زیات احادیث او اثار راغلي دی او داځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په اتباع کښې کامیابي ده او رسول الله صلی الله علیه وسلّم مونږ ته ډیر ښکاره او واضح دین پرې ایښې دی لکه چې فرمایي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علیٰ مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»

رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې ایښي یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډیر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یکښې مبهمه او نامعلومه نه ده یوازې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوي څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قيامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع

آرمان كوي

الله تعالی فرمايي :

«وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ»

سورة ابراهيم ۴۴.

او وويره وه خلك د هغه ورځې څخه چې را به شي دوی ته عذاب او ظالمان به وايي چې ای زمونږ ربه موږ ته دی نيژدې ته وروسته كړه موږ به ستا دعوت قبول كړو. او د رسولانو تابعداری به وكړو. ايا تاسو مخكښې له دې قسم نه وو كړي چې تاسو ته هيڅ زوال نشته».

نو د قيامت په ورځ به وايي چې ای ربه موږ دنيا ته ولېږه چې ستا د رسولانو اتباع وكړو حال دا چې بيا دنيا ته راتلل نشته نو بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوی چې کاش مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری کړی وای او د نورو خلکو تابعداری مونږ وای کړې.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوی وبه وائي چې کاش ما د رسول الله ﷺ لار نیولی وای های افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه زه یې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لاری کړم وروسته له هغې چې ماته راغي او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستې پریښودونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکی د دی آرمان کوی چې کاش مونږ د رسول الله ﷺ تابعداری کړی وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او .... می نه وای منلې هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د

عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَ يَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا » سوره النساء - ۱۱۵.

او هغه چا چي خلاف وکړ د رسول او روسته له هغې چي دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداری یې وکړه غیر د مؤمنانو د لارې نو وبه یې ګرځوو هغه لور ته چي وګرځیده او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ورګرځیدو ».

او الله تعالیٰ فرمایي:

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ » سوره الانفال - ۱۳-

دا په سبب د دی چي هغوی خلاف کړی و د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړ د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالیٰ فرمائي:

«تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ».

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دي او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول نو داسې جنتونو ته به یې داخل کړي چې لاندې ترې ویالې بهیږي په دې کښې به همیشه وي او دا لویه کامیابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه یې تجاوز وکړ نو اور ته به یې داخل کړي همیشه به پکښې وي او د ده لپاره سپکوونکي عذاب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» سورة النور - ۶۳ -

نو هرو مرو دې ووېرېږي هغه کسان چې د رسول د طریقې نه خلاف کوي چې دوی ته به فتنه ورسیږي او یا به ورته دردناک

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناك عذاب ورسيږي.

تفسير ابن كثير د دې ايت په تفسير كښې داسې ليكي:

(فليحذر الذين يخالفون عن امره) اى عن امر رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو سبيله ومنهاجه وطريقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وماخالفه فهومردود على قائله وفاعله كائناً من كان كما ثبت فى الصحيحين وغيرهما عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال: "من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد" اى فليحذر وليخش من خالف شريعة الرسول باطناً وظاهراً ان تصيبهم فتنة) اى فى قلوبهم من كفر او نفاق او بدعة (اويصيبهم عذاب اليم) اى فى الدنيا بقتل أوحد أوحبس أونحو ذلك".

تفسير ابن كثير ص۳۰۷ ج۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلى الله عليه وسلم امردی چې هغه د رسول الله صلى الله عليه وسلم لار، طريقه، طرزعمل او شريعت دی نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل كيږي نو هغه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبليږي به او كوم چې مخالف وي نو هغه به د هغه ويونكي او كوونكي باندې رد كيږي هرڅوك چې وي.

لكه چې په صحيح بخاری او صحيح مسلم او نورو كتابونو كښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :
"چا چې داسې عمل وکړ چې زموږ په طریقه نه وي نو هغه رد دی".

نو معنی دا شوه چې اړومرو دي ووېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطني مخالفت کوي چې دوی ته به ددوی په زړونو کښې فتنه ورسېږي یې د کفر، نفاق او بدعت څخه. او یا به ورته دردناک عذاب ورسېږي. په دنیا کښې په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې نور ورسره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع

څخه خلک منع کوي هغه منافق دی

الله تعالی فرمايي :

« وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا » . النساء - ٦١

« او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی دی او رسول ته نو ته به گورې منافقان چې بندوی خلک له تا نه په بندولو سره » .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي او دا سې منافق صفته خلک په اوسني وخت کښې ډیر زیات دي چې هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړي دین څخه خلک په ډول ډول پلمو منع کوي کله وایي چې دا حدیث زمونږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډیرو بعید و تاویلونو سره خلک د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقو څخه لیرې کوي او کله دیوې د ینی درسگاه ، جومات او ټولنې څخه خلک بندوي او وایي چې هلته لاړ نشی هغه خلک وهابیان دي او زمونږ مذهب نه مني ......

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالی فرمائي :

« فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

النساء (٦٥)

نه ده داسې لکه څنګه چې داخلك ګمان کوي ، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر دې چې حاکم ونه ګڼي تا په هغه څه کښې چې د دوی ترمينځ پېښېږي اختلاف پيدا شوی وي او بيا ستا د فيصلې په هکله په خپلو ځانونو کښې تنګي ونه مومي او تسليم شي په تسليمېدو سره » .

الله تعالی په خپل ذات قسم کوي چې داخلك تر هغې مؤمنان کېدای نشي ترڅو چې د اختلاف په وخت کښې په تا فيصله ونکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا ستا فیصلې ته داسې غاړه کېښېږدي چې پرې خوشحاله وي او خفه نوي، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته پکار دي چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او د خلکو په رأیو او اجتهادو نو فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم مونږ ته همدا دوه شیان پرې ایښې دي چې یو قرآن او بل نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راځي:

عن ابن عباس رضي الله عنهما أن رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم خطب في حجة الوداع فقال: "ترکت فیکم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً کتاب الله وسنة نبیه". رواه الحاکم

د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل:

"ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښې دي که تاسو پرې منګولې ولګولې نو هیڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او هغه د نبي سنت دی".

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او پدې دواړو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه چا پرېښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیارې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع

نوي هغه باطل دی

الله تعالیٰ فرمائي:

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾

محمد: ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر يې کړېدی او د الله د لارې نه يې خلك بند کړيدي او د رسول خلاف يې کړيدی وروسته له هغې چې هدايت ورته ښکاره شو نو هيڅکله الله ته هيڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به يې عملونه برباد کړي. ای مؤمنانو! د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ.

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم طريقه

پکې یه وی هغه بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده

ځکه چې په حدیث کښې راځي :

«عن جابر بن عبد الله الأنصاری قال خطبنا رسول الله صلی الله علیه وسلم فحمد الله واثنی علیه ثم قال: إن افضل الهدی هدی محمد صلی الله علیه وسلم وشر الأمور محدثاتها وکل بدعة ضلالة».

د جابر بن عبد الله الانصاری رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې مونږ ته رسول الله صلی الله علیه وسلم خطبه ولوسته نو د الله حمد او ثنائي ووئیله بیائي وفرمایل: بهتره لاره او هدایت د رسول الله صلی الله علیه وسلم هدایت او طریقه ده او په کارونو کښې بدچې دي هغه نوي کارونه دي او هر بدعت ګمراهي ده.

په یو حدیث شریف کښې راځي :

«عن عائشة رضی الله عنها قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: من احدث فی امرنا هذا مالیس منه فهو رد».

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود.

د عائشې رضی الله عنها څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چاچې زمونږ پدې دین کښې نوی کار پیدا کړ چې د دی څخه نه ؤ نو هغه رد دی.

په بل روایت کښی راځي چې چا داسې عمل وکړ چې زمونږ طریقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوې هغه رد دی .

نو هر هغه عمل يا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی يعنې مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده او لکه څنګه چې د اوسني زمانې مبتدعين وائي چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحيح نده بلکې هر بدعت ګمراهي ده او بدعت کښې سېه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائي :

من ابتدع في الإسلام بدعة يراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلى الله عليه وسلم خان الرسالة لأن الله يقول « اليوم أكملت لكم دينكم واتممت عليكم نعمتي ... » فما لم يكن يومئذ دينا لا يكون اليوم دينا .
اصول في البدع والسنن ص٤

چاچې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئې حسنه بدعت ګاڼه نو ده ګمان وکړ چې محمد صلى الله عليه وسلم په رسالت کښې خيانت کړيدی ځکه چې الله تعالىٰ فرمائي « نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دين پوره کړيدی » . نو هغه ورځ د رسول الله صلى الله عليه وسلم په وخت کښې چې څه شي دين نوه نو نن هم دين ندی .

عبد الله بن مسعود رضي الله عنه فرمائي :

« اتبعوا ولا تبتدعوا فقد كفيتم » . رواه الدارمي

تاسو د رسول الله صلى الله عليه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چي تاسي ته دین پوره او بس شویدی".
همدا رنګه یو بل روایت کښي راځي :

"عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد اذن فيه ونحن نريد أن نصلي فيه فثوب المؤذن فخرج عبد الله بن عمر من المسجد وقال : أخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم يصل فيه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روایت دی هغه وائي چي زه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما سره یو جومات ته ننوتم چي په هغه کښي اذان شوی ؤ او مونږ غوښتل چي لمونځ پکښي وکړو نو مؤذن آواز وکړ چي لمانځه ته راشئ نو عبد الله بن عمر د جومات نه ووت او وئي ویل : مونږ ددې بدعتي له جوماته نه وباسئ - او لمونځ ئې پکښي ونکړ.

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښي ښه کار معلومیږي لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښي د اذان نه غیر داسي آواز نه ؤ شوی نو ځکه ورته عبد الله بن عمر بدعت وویه.

نو که اسلام کښي چیرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ. او عبد الله بن عمر رضی الله عنهما به ورته ښه کار ویلای ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت وواېه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او داځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدارنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که چا وکړ ګناه ئې وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدارنګه نور زیات داسي مثالونه شته چي د هغې نه دا معلومیږي چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده .

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښې د پر کلك وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری یې په هر څه کښې کوله لکه چې په حدیث کښې راځي:

«عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتیم الذهب فقام النبی صلی الله علیه وسلم فقال: إنی کنت البس هذا الخاتم وإنی لن البسه ابداً فنبذه. فنبذ الناس خواتیمهم» رواه احمد

د عبدالله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو یوه گوته جوړه کړه او په لاس یې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو گوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم پوره ته شواو وې ویل چې: ما داکوته په کوته کړی وه. خوزه به یې نوره هېڅکله په کوته نه کړم نوکوته یې وغوړځوله خلکو هم خپلې کوتې وغورځولې
همدا رنګه بل روایت کښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل أهله أن یأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أحدّثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما کلمه عبدالله حتی مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه ددی نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهمایو ځوی وویل: چې مونږ به یې منع کوو عبد الله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وایئ چې عبدالله ن عمر خپل ځوی سره ترمرګه پورې خبرې ونه کړې"
همدا رنګه بل روایت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبدالله انه سمع رجلا من اهل الشام وهو يسئل عبدالله بن عمر عن التمتع بالعمرة الى الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامي ان اباك قد نهى عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأيت ان كان ابي نهى عنها وصنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم امر ابي يتبع ام امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال الرجل بل امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال لقد صنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم. رواه الترمذی۔

د ساله بن عبدالله نه روایت دی هغه وائی چې ما د یوه شامي سړي نه واوریدل چې د عبدالله بن عمر څخه یې د حج په هرځوکې د عمرې پوښتنه کوله عبدالله بن عمر وویل چې دا کار حلال دی نو هغه شامي وویل چې ستا پلار (عمر) خو خلك ورڅخه منع کول عبدالله بن عمر وویل: ته ما ته دا ووایه چې که زما پلار ترې منعه کړې وی او رسول الله صلی الله علیه وسلم داکړی وی. نو زما پلار تا بعداری به کیږي او که د رسول الله صلی الله علیه وسلم ؟۔

هغه سړي وویل بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حکم تا بعداری به کیږي نو هغه وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کار کړی دی ۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره ونه منله ـ افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د ښځو متلو نه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پیشوا خبرې او داسې نور بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي ـ

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الیٰ جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال: ان رسول الله نهی عنها وقال «إنها لاتصید صیداً ولا تنکی عدواً وانها تکسرالسن وتفقأ العین» قال: فعاد ابن اخیه یخذف فقال: أحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أکلمك ابداً» ـ رواه ابن ماجة.

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو یوه وړه کیڼکۍ (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړ او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دی نه منع کړي او ویلی یې دي: چې دا د وړې کیڼکۍ ګوزار نه ښکار کوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غاښ ماتوي او سترګه را اوباسي». سعید وايې چې د عبدالله ورارۀ بیا دا کوزاروته شروع کړل نو عبدالله ورته وویل چې زۀ تا ته حدیث وایم چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار منع کړی دی او ته بیا کوزاروته کوی؟. زه به تا سره هېڅکله خبرې ونه کړم.

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن زید بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت علی النبی صلی الله علیه وسلم وعلی ازار یتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان کنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازاری الی نصف الساقین فلم تزل ازرته حتی مات. رواه احمد.

زید بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روایت کوي هغه وايې چې زۀ رسول الله صلی الله علیه وسلّم ته ننوتم او زما لونګ ؤ چې ښکته ځانګېده نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم وویل چې دا څوك دی؟. ما ورته وویل چې عبدالله بن عمر. هغه وفرمایل چې که ته د الله بنده یې نو لنګ (پرتوګ) دې اوچت کړه نو ما خپل پرتوګ د پنډیو نیمایې پورې اوچت کړ. زید وايې چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام ږموږ د ملایانو او یا عوامو په شان نه ؤ چې کله ورته حدیث ووېل شي نو هېڅ پروا پرې نه کوي بلکې ما وېل دا سې خلك لیدلي چې ځانته د علم نسبت کوي او لویه دعوه لري خو کله چې ورته د غه رنګ حدیث وېل شوی لکه عبدالله بن عمرته چې ووېل شو نو هېڅ پروائي نه ده کړې بلکې استهزاء یې کړې ده وقد جربنا بذلك مراراً۔

د عبدالله بن عباس نه چا د یوې مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه نو عبدالله ورته په حدیث جواب ورکړ هغه سړي ووېل چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي نو عبدالله بن عباس په غوسه شو او وې وېل:

یوشك ان تنزل علیکم حجارة من السماء اقول قال رسول الله صلّى الله علیه وسلّم و تقولون قال عمر و ابوبکر۔

تفسیر أضواء البیان ص $\frac{516}{ج-7}$ ۔

مجموع فتاوىٰ شیخ الاسلام ص $\frac{215}{ج-20}$ ۔

نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تیږې راووریږي زه وایم چې رسول صلّى الله علیه وسلّم داسې ویلي او تاسو وائي چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي"۔

نو صحابه ؤ د حدیث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول داسي بدګمانه چې ورته یې وویل آسمان نه به دربا ندې تبره نازل شي - لکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندي وای او زمونږ دا زمانه مقلد یې لیدلې وای نوځکه به یې ورته ویل چې دوی دهر پیر، فقیر او امام خبره په حدیث مخکښې کوي .

همدارنګه په بل روایت کښې راځي :

عن ابن الحنظلیة قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم نعم الرجل خریم الاسدی لولا طول جمته و اسبال إزاره فبلغ ذلك خریما فجعل یأخذ شفرة یقطع بها شعره الی اذنیه ورفع ازاره الی انصاف ساقیه .

رواه احمد .

ابن حنظلیه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل :

خریم اسدی ډېر ښه سړی دی خوکه د سر ویښتان یې ډېر اوږده نه وای او پرتوګ یې د ګیټکیو نه ښکته نه وای نو دا خبره خریم ته ورسیده نو هغه قیچي را واخیستله او ویښتانې یې غوږونو نیمایې پورې غوڅ کړل او پرتوګ یې د پنډیو نیمائي پورې پورته کړه .

بل روایت کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلّى الله عليه
وسلّم الحياء خير كله او ان الحياء خير كله فقال بشير بن كعب
انا لنجد فى بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة ووقار
لله عزوجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير
مقالته حتى ذكر ذلك مرتين او ثلاثا فغضب عمران حتى
احمرّ عيناه و قال أحدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم
و تعرض فيه لحديث الكتب ؛ رواه احمد

عمران بن حصين روايت دى هغه وائي چي رسول الله صلى الله
عليه وسلم فرمايلي دى چي حيا ټول خير دى او يا بى شكه حيا
ټول خير دى نو بشير بن كعب وويل مونږ په ځينو كتابونو
او يا حكمت كښي ليدلي دي چي ځيني د حيا نه سكون او وقار
دى الله تعالى لره او ځيني ضعف دى نو عمران بيا حديث
و وايه او بشير بيا خپله خبره وكړه تردى چي دا خبره ئي
دوه يا درى ځل وكړه نو عمران داسي په غصه شو
چي سترګى ئي سرى شوى او وئي ويل چي زه درته د رسول
الله صلى الله عليه وسلم حديث بيانوم او ته پكښي د كتابونو خبري
كوى ؛

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته

د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښې مو یادونه وکړه الله تعالی په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړیدی او بیائې د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په مونږ فرض ندی بلکی که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندی دی او د الله په معصیت کښې د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت یې امر کاوه بیائې نه منل فرض دي په حدیث کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذی نفس محمد بیده لو اصبح فیکم موسیٰ ثم اتبعتموه وترکتمونی لضللتم ... الحدیث ، رواه احمد

" عبد الله بن ثابت نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : قسم دی په هغه ذات چې د محمد نفس د هغه په لاس کښې دی که موسیٰ علیه السلام تاسې ته راغی او بیا مو د هغه تابعداری وکړه او زه مو پرېښودم نو ارومرو به ګمراه شئ " .

نو د موسی علیه السلام تابعداري سره لدی چې هغه پیغمبر ؤ لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې د هغه مثل ګمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدینو په حال چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح حدیث ورته ورسیږي او بیا د مذهب تقلید کوي او هغه حدیث نه مني نو ایا دا به ګمراه نوي بلکې دا تر ټولو لوی ګمراه دی .

همدارنګه حدیث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لا تسألوا أهل الکتاب عن شیء فإنهم لن یهدوکم وقد ضلوا فانکم إما أن تصدقوا بباطل او تکذبوا بحق فإنه لو کان موسی حیاً بین اظهرکم ما حل له إلا أن یتبعنی . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبد الله رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي :

"د اهل کتابو نه د هیڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوی هیڅکله تاسو ته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی گمراه شوي دي ځکه چي یا به تاسو د باطل تصدیق وکړئ او یا به د حق تکذیب وکړئ . او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مینځ کښنی نو هغه ته بل څه روا نه وو غیر لدی چي زما تابعداري وکړی ."

او بل روایت کښنی راځي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دی:

"والذی نفس محمد بیده لو بدا لکم موسی فاتبعتموه وترکتموني لضللتم عن سواء السبیل ولو کان حیاً وادرك نبوتي لاتبعني ." رواه الدارمی من حدیث جابر

"قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښنی دی که موسی علیه السلام تاسو ته راښکاره شی او د هغه تابعداری مو وکړه او زه مو پریښودم نو د سمی لاری نه به بې لاری شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت يې میندلای وای نو اړو مرو به يې زما تابعداری کړې وه؛

نو موسی علیه السلام چي پیغمبر وو که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د دبلچا اطاعت روا نه وُ نو بل چا ته به څرنګ روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلیــــد رد

د اتباع الرسول په هکله ستاسو د پر زیات څرګند وند دي څکښی تول نصوص چي د اتباع په هکله ذکرشو د تقلید رد هم پکښي وشو لکن د زیات وضاحت او تائید لپاره به زه د لوستونکو لپاره د تقلید لغوی او اصطلاحي معنی وکړم او بیا به د نصوصو په رڼا کي او د علماؤ د اقوالو په تائید د تقلید رد وړاندي کړم ، کرځه هم مونږ ه الله تعالی په قرآني نصوصو او نبوی احادیثو سره د بل هر قسم استدلال څخه مستغني کړي یو ، خو بیا هم او بیا هم د دي لپاره به د علماؤ اقوال ذکر کړو چي ځینو ناخبرو لوستونکو ته دا ښکاره شي چي دا مسائل زمونږ د ځانګړی رأی او فکر نتیجه نده بلکي ټول حق پرست محققین علماء زمونږ د دي کاروان ملګري دي او د تقلید رد له دي کبله ضروري ګڼم چي د تقلید په سبب په اسلامي امت کښی لوی تفرق او زیاتي شخړي او اختلافات را مېنځته شو یدي تر دی چي خلك د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي احاديثو څخه ډېر لیرې شویدي دا نمه کرا مو بېه هکله دومره غلو او زیاتی شروع شویدی چې د هغوی اقوال بلکې د هغوی څخه لاندې د نورو زیاتو خلکو اقوال د قرآن او حدیث په ځای استعمالیږي او داسې استدلال یرې ییول کیږي چې تر به وائي د غه اقوال اسمانی وحی ده عام خلك د دین سره دومره نا آشنا شویدی چې د یوه متل او قرآن ترمنځ یا د یوه شعر او حدیث تر منځ یا د فقهاؤ د اقوالو او نصوصو ترمنځ هیڅ تمیز نشته بلکې که چیرته یو چا ته په دینی مسئله کښې یو قرآنی ایت یا نبوی حدیث بیان شي نو هغه به سمدستی ددې په مقابله کښې د یوه عالم قول یا د عبدالرحمن بابا یو شعر پیش کړی . عوام خو لاڅه چې ډېر علماء مونږ داسې لیدلي دي چې کله ورته یو حدیث وویل شي نو هغه په ډېر غضب سره د حدیث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حیران یو چې دوی پدې نه پوهیږي چې د نص په مقابله کښې نور څه دلیل نشی کېدای او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن كنت لاتدري فتلك مصيبة

وإن كنت تدري فالمصيبة أعظم

که نه پوهیږی او داسی کوی نو دا هم یو مصیبت دی او که پوهیږی او سره د پوهې داسې کوي نو بیا خو د پرلوی مصیبت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید لغوي معنی :

تقلید د تفعیل د باب څخه مصدر دی او د « قلادة » د مادې څخه اخیستل شویدی ، قلادة هغه غاړکۍ او غړوندۍ ته ویل کېږي چې د څناورو او څارپایانو په غاړه کښی اچول کېږي نو تقلید په لغت کښي غړوندي په غاړه کښې اچولو ته وائي لکه د حدیثو په کتابونو کښی « باب تقلید الغنم » یا « تقلید الإبل » راځي یعني د حج په مناسکو کښی هغه د هدیې څاروي په غاړه کښي غاړکۍ اچول او غړوندی اچول .

د تقلید اصطلاحی معنی :

تقلید په اصطلاح کښی د یو چا خبره بې دلیله منلو ته وائي ، لکه چې امام ابن القیم د تقلید اصطلاحی معنی داسې را نقلوي

« التقلید معناه فی الشرع الرجوع إلى قول لا حجة لقائله علیه وذلك ممنوع منه فی الشریعة والإتباع ما ثبت علیه حجة » .

اعلام الموقعین ص ۱۷۸ ج ۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې یو داسې قول او خبرې ته رجوع کول دي چې د هغو ویونکي ته پرې دلیلونه وي او دا په شریعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائې چې دلیل پرې ثابت وي» ملا علي قاري حنفي په خپل کتاب شرح قصیدة امالي ص۳٤ طبع دهلی کښې لیکي.

«والتقلید قبول قول الغیر بلا دلیل فکانه لقبوله جعله قلادة في عنقه»

«تقلید د بل چا خبره منل دي بې دلیله، نو دا د دې د قبول له کبله داسې شو لکه چې دا خبره يې یوه غاړکۍ او غړوندې کړه او په خپله غاړه کښې يې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځي:

«التقلید العمل بقول الغیر من غیر حجة»

«تقلید د بل چا په خبره بې دلیله عمل کول دي»

مختصر ابن حاجب د تقلید معنیٰ داسې کوي:

«التقلید العمل بقول غیرك من غیر حجة - مختصر ابن حاجب ص۲۳۱

تقلید دې ته وائې چې ته د بل چا په خبره بې دلیله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقلید ته علم نه ویل کېږي او مقلد ته عالم نه ویل کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چي امام ابن قیم رحمه الله دعلماؤ څخه دا قول را نقلوي:
« أجمع الناس على أن المقلد ليس معدودا من اهل العلم
وأن العلم معرفة الحق بدليله» . اعلام الموقعين ص ٧ ج-١
«خلکو پدې اجماع کړیده چې مقلد په علماؤ کښې نه شمېرل
کېږي العلم دحق معرفت دی په خپل دلیل باندې».
په قرآن کریم کښې داسې آیتونه ډېر زیات دي چې علماء په
هغې باندې د تقلید په رد کښې استدلال کوي،
الله تعالی فرمائي: اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا
من دون الله ...... الآية» (التوبه - ٣١ -)
ګوی (مشرکانو) خپل علماء او پیران په ربوبیت نیولی
دالله نه سوا».
دغه آیت چې کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه
واورېده نو ددې په تفسیر کښې يې د رسول الله صلی الله علیه وسلم
څخه پوښتنه وکړه چې مونږ خو يې عبادت نه دی کړی
نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل:
« أليس يحرمون ما احل الله فتحرمونه ويحلون ما حرم الله
فتحلونه»
آیا داسې نه وو چې هغوی به هغه څه حرام کړل چې الله
حلال کړي وو نو تاسو به حرام ګڼل او هغوی به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي ؤ نو تاسو به حلال کړل؟.

عدی بن حاتم وویل چې همدا سې وه نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وویل:

«فتلك عبادتهم». «همدا د هغوی عبادت ؤ».

رواه احمد والترمذی.

نو ددی نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراؤ د خپلو علماؤ بې دلیله تقلید کړی ؤ او همدغه تقلید شرك دی او کوم مقلد چې د چا تقلید کوی هغه یې په ربوبیت ونیوه.

او الله تعالی فرمائي:

«وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ ۙ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ» سورة زخرف ۲۳.

«او همدا رنګه مونږ تا نه مخکښې په هیڅ یوه کلی کښې ویره ونکی ندی لیږلي مګر هغو عیاشو خلکو ویل چې مونږ خپل پلاران په یوه دین موندلی دی او مونږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو» او د پلارانو تابعداری یې بې دلیله د وحی په مقابل کښې کوله.

او الله تعالی فرمائي:

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ»

سورة البقرة ١٦٦ – ١٦٧ -

کله چې بيزار شي هغه کسان چې تابعداري یې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري یې کړېده او عذاب وګوري او ټولې وسيلې پرې ختمې شي . او هغه کسان به ووايي چې د نورو تابعداري یې کړېده کاش چې مونږ يوځل دنيا ته واپس شوی وای نو ددوی (مشرانو) څخه به داسې بيزار شو لکه چې مونږ نه بيزار شوی دی همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه ورښايي چې په دوی باندې به افسوس وی او دوی به دا ورڅخه نه وځي».

او الله تعالی فرمايي :

«وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَائَنَا اَوَلَوْ كَانَ آبَائُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ»

سورة المائدة – ١٠٤ -

او کله چې دوی ته وويل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالېږلی او رسول ته نو وايي چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چي خپل پلاران موبري موندلي دي. اګرکه ددوی پلاران په هیڅ شي نه پوهېږي او نه په هدایت دي»

او الله تعالی فرمائي:

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»

سورة الاحزاب ۶۷

او وبه وائي چي ای ربه مونږ د خپلو سردارانو او لويانو منلی وُ نو مونږ څخه يې سمه لاره ورکه کړيوه»

علامه شنقيطی ددی ايت لاندي ليکی:

ومثل هٰذا فی القرآن کثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء وقد احتج العلماء بهٰذه الأيات فی ابطال التقليد ولم يمنعهم کفر اولئک من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من جهة کفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين التقليدين بغير حجة للمقلد کما لو قلد رجل فکفر وقلد آخر فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها کان کل واحد ملوماً على التقليد بغير حجة.

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۱ ج ۱

پدي ډول د پلرونو او مشرانو د تقليد بدي په قرآن کريم کيني ډېره زياته ده.

د تقليد په باطلولو علماؤ پدي آيتونو دليل نيولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه مخکنیو کفر علماء پدی ا یتونو دلیل نیولو څخه ندی منعه کړي ځکه چې تشبیه پدی کښی نده چې یو کافر او بل مسلمان دی بلکې تشبیه د هغه مقلدینو په منځ کښی واقع شویده چې د خپل مشر بی دلیله منل کوي ، او دا داسی ده لکه یو سړی تقلید وکړي نو کافر شي بل تقلید وکړي گناهکار شی او بل د دنیا په کار کښی تقلید وکړي نو هغه د صحیح طریقې څخه خطا شی نو دا هر یو په بی دلیله تقلید باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوم پېړۍ ته خیر القرون ویلی دی یعنې په اولنیو دریو پېړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دیني مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وو.

محدث دهلوي شاه ولی الله رح وائي:

اعلم ان الناس كانوا قبل المائة الرابعة غير مجتمعين على التقليد الخالص لمذهب واحد بعينه

حجة الله البالغة ص ۱۴۲

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلك د یوه خاص مذهب په تقلید باندې نه وو راټول شوي."

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولی الله په خپله رساله "الانصاف" ص۷ کښې لیکي :

"اعلم أن الناس في المائة الأولى والثانية غير مجتمعين على التقليد لمذهب واحد بعينه" .

یوه شه چې په اوله او دوهمه هجري پېړۍ کښې خلک دیوه شخص په تقلید راټول نه وو .

شیخ خجندی وائي :

"فالسلف لا يعرفون ذلك وكانوا لا يقلدون إلا صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم وقد صح اجماع الصحابة والتابعين وتابعيهم باحسان من السلف الصالحين على المنع من أن يقصد انسان إلى قول بعينه فمن اخذ بجميع اقوال أبي حنيفة اوجميع أقوال مالك او اقوال الشافعي اوجميع أقوال أحمد اوغيرهم ولم يعتمد على ماجاء في الكتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة كلها واتبع غير سبيل المؤمنين" . هدية السلطان ص۱۲

سلف صالحین دا تقلید نه پېژني او د صاحب الشرع یعنی رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه غیر د بل چا تقلید یې نه کاوه او د سلف صالحینو یعنی صحابهؤ تابعینو او تبع تابعینو اجماع صحیح ثابته ده چې هغوی دا کار منع کاوه چې یو انسان یوائې د یوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسې روان وی نو چا چې د ابو حنیفه ټول اقوال واخیستل یا یې د مالک ټول اقوال واخیستل یا یې د شافعي ټول اقوال واخیستل، یا یې د احمد ټول اقوال واخیستل او یا یې د بل چا ټول اقوال واخیستل او په هغو احکامو یې اعتماد ونه کړ چې په کتاب او سنت (قرآن او حدیثو) کښې راغلي دي - نو د غه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وکړ او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداری یې وکړه.

علامه خجندی لیکی:

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة.

هدیة السلطان ص۱

او دا مذاهب د بدعت کارونه دی چې د درې صدیو (پیړیو) څخه وروسته پیدا شوی دی.

امام ابن قیم رحمه الله د تقلید او مقلدینو په هکله داسې وایې:

وانما حدثت هذه البدعة فی القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعهم فی جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدى الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعلم انه لم یکن علی شئ.

اعلام الموقعین ص۱۸۹ ج-۲

دا د تقلید بدعت څلورمې صدۍ چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم ورته بده ویړې ویلې د دې څخه وروسته پیدا شوی نو مقلدین د خپلو مشرانو په ټولو اقوالو زجونه (دبنځو عورتونه) او وینې او مالونه رواکوی، او ناروا کوی او پدې نه پوهیږي چې دا خبره صحیح ده او که خطا ده. او دوی په دې کارونو سره په یو لوی خطر کښې واقع شوی دی. او دوی لپاره د الله په مخ کښې ډېر سخت مقام دی چې په الله هغه څه ویل چې پرې نه پوهېده بیا به په دی پوه شي چې مونږ په هیڅ دلیل نه وو».

علامه شنقیطی په خپل تفسیر اضواء البیان کښې لیکي:

فتقلید العالم المعین من بدع القرن الرابع ومن یدعی خلاف ذلك فلیعین لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معین ولن یستطیع ذلك أبدا لأنه لم یقع البتة».

تفسیر اضواء البیان ص۴۸۸-۴۸۹ ج-۷

دیوه معلوم او ټاکلی عالم تقلید کول د څلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی اوکه څوك د دی خلاف دعوه لری لو موږ ته دی د دری اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی را په ګوته کړی چې هغه دیوه ټاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چې داسې هیڅ شوی نه دی".

همدارنګه لوی ډیر زیات علماء لیکي چې تقلید یو بدعت دی چې د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی نو زه د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چې هغوی دین په څلورو مذهبونو کښي محصور او محدود کړي او دیوه تابعداری اسلام کښي بلکې د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم لیکلي دی چې «بی مذهبه دله مسلمانان کیدای نشي» نو زه ورته وایم چې د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکښې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب وو؟ آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین دچا په مذهب وو آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه؟ آیا هغه امام چې ته یې تقلید کوی هغه دچا په مذهب وو؟ د هغه پلار دچا په مذهب وو ایا ستا امام او د هغه پلار مسلمانان وو اوکه نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چې دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول مسلمانان ژ لو بیا تا دغه فتوی په کوم دلیل اوکوم جرأت سره په دغه ټولو محکنیو او وروستنیو خلکو ولګوله ایا د الله نه نه ویریږي ؟ آیا په قبرکښې به تا څخه دا پوښتنه کیږي چې ته دچا په مذهب وی ایا د قیامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه کیږي چې تا ولی د فلانی امام خبره نه وه منلی ؟ اوکه تا څخه به دا پوښتنه کیږي چې آیا تا د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم خبره منلی وه اوکه نه ؟. ضرور به داسې یوه ورځ راځي چې ته اوستا په څیر نور دیر راندہ مقلدین به د الله په مخ کښې ولاړ وی او الله تعالیٰ به در ته وایي چې په کوم دلیل دی حلال اوحرام جوړ کړی ژ ؟ په کوم دلیل دی دیوه غیر معصوم خبره منلې وه ؟ او په کوم دلیل دی دغه غیر معصوم د ربوبیت او رسالت درجې ته رسولای ژ ؟ ولی دی زما د رالیږل شوی رسول خبره نه وه منلی ؟ ایا ما تا ته نه ژ ویلی چې : مَا اٰتَاکُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاکُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا » آیا ما تا سو ته نه ژ ویلی چې « لَقَدْ کَانَ لَکُمْ فِیْ رَسُوْلِ اللّٰه اسوة حسنة » .

نو راشه ای مقلده اوس دی وخت دی الله څخه د خپلو تیرو اعمالو مغفرت وغواړه او په اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یواځې د الله تعالی کتاب او د هغه د رالیږلی شوی اخری رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروی وکړه او د فلان او فلان خبری پریږده د هغه ورځې څخه مخکښې د ځان د خلاصون په فکر کښې شه چې هلته به بیا نه د دنیا ته راتلل وي او نه به بیا پښیماني څه فائده لري.

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښې د څلورمی صدۍ په هکله داسې وائي:

«وکان دین الله سبحانه و تعالیٰ أجل فی صدورهم، و اعظم فی نفوسهم، من ان یقدموا علیه رأیاً او معقولاً او تقلیداً او قیاساً».

اعلام الموقعین ص۶ ج-۱

د هغو په سینو کښې د الله تعالیٰ د دین دی نه ډیر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښې د دې نه ډیر لوی ؤ چې په دې دین باندې رایه، عقلی امور، تقلید او یا قیاس مخکښې کړی.

نو د دی نه معلومه شوه چې تر څلورمی صدۍ پورې تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم د څلورمی صدۍ د علماؤ د اتباعو د اولنی پړاؤ په هکله هم داسې وائي:

«زاهدین فی التعصب للرجال واقفین مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص ج-١

«هغوی د سرو لپاره د مذهبی تعصب څخه ځان ساته
او د حجت او دلیل سره ولاړ ؤ د حق سره لکه برچې هرځوا
ته روانی وی هغوی به هماغه لور ته تلل»

یعنی دا به یې نه ویل چې زما امام او مقتدا داسې
ویلی دی نو زه به همدا منم او د بل چا به نه منم اګر
چې د بل چا خبره د حجت او دلیل په اساس حق
وی بلکه هرچا به چې ورته حق وویل هغه به یې منل
داسې نه ؤ لکه زمونږ د زمانې مقلدین چې حق ورته څرګند
شي او خپله پرې هم اعتراف وکړی لکن مذهبی تعصب پرې
دومره غالب وی چې هغه حقه خبره نه منی او هغه د مذهب
خبره یې ټینګه کړې وی. د مثال په توګه به زه تاسو
ته د حنفی مذهب د یوه متعصب مقلد خبره را نقل کړم:
محمود حسن بن ذوالفقار علی الدیوبندی په ترمذی

باندې تقریر لیکلی دی په هغه کښې یوه مسئله دا ده چې:
عبد الله بن عمر وائی رسول الله صلی الله علیه وسلّم
فرمایلی دي:

«البیعان با لخیار مالم یتفرقا» رواه البخاری ومسلم وابو
داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخیستونکی او خرڅونکی ترهغه پورې خیار لري چې تر څو جلا شوی نه وی».

پدې کښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعی او عام محدثین وایې چې د دی تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی یعنې بایع او مشتري ترهغه پورې اختیار لري ترڅو چې د هغه ځای څخه تللی نه وی. او ابوحنیفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالکلام دی یعنې کله چې بایع وویل چې ما په تا خرڅ کړی او مشتری وویل چې ما اخیستی نو بیا اختیار نه لري.

د دې حدیث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثینو د مذهب تائید کېږي ځکه چې هغه به کله څه شی واخیست او یا به یې خرڅ کړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دی لپاره چې بیع واجب شی لکه دا عمل یې امام ترمذی په $\frac{\text{ص ۲۳۶}}{\text{ج - ۱}}$ کښې ذکر کړی دی. همدا رنګه نور ډېر زیات احادیث په دی دلالت کوی چې مراد د تفرق څخه تفرق با لأبدان دی. او عجیبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی کله د روایت څخه خلاف وکړی نو د هغه راوی به عمل اخیستل کېږي. او راوی چې دکوم حدیث روایت کړی دی هغه به پرېښودل کېږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هدی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر اوس د بحث څخه مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

«فالحاصل إن مسئلة الخیار من مهمات المسائل و خالف أبوحنیفة فیه الجمهور وکثیراً من الناس من المتقدمین والمتأخرین صنفوا رسائل فی تردید مذهبه فی هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولی الله المحدث دهلوی قدس سره فی رسائل مذهب الشافعی من جهة الأحادیث والنصوص وکذلك قال شیخنا مد ظله یترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجیح للشافعی فی هذه المسألة ونحن مقلدون یجب علینا تقلید امامنا إبی حنیفة». تقریر الترمذی ـ لمحمود حسن الدیوبندی ص۳۵ ط۳۶ «حاصل دا دی چې د خیار مسئله د ډیرو مهمو مسائلو څخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنیفة پدی کښې د جمهورو علماؤ او د مخکنیو او وروستنیو ډیرو خلکو خلاف کړی او پدی مسئله کښې مخکنیو او وروستنیو ډیرو علماؤ د ابوحنیفة د مذهب په خلاف او تردید کښې ډیری رسالی لیکی دی. او محدث دهلوی شاه ولی الله هم پخپلو رسالو کښې د احادیثو او نصوصو له أمله د شافعي مذهب ته ترجیح ورکړی. او هماغه زموږ استاذ هم ویلی دی چې د شافعي مذهب صحیح دی او ویلی یې دی چې حق او انصاف دا دی چې پدی مسئله کښې ترجیح د شافعي طرفته ده. لکن موږ مقلدین یو او موږ باندي د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چې یو سړی
احادیث او نصوص، حق او انصاف پریږدی
او د مذهب پسی ځی که دا رنګه تقلید شرك نه وی نو اخر شرك
به څه وی.

او د دی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چې د قرآن او حدیثو څخه د ډېره علماؤ خلك لیری کړی دی د فقهاؤ اقوال او دیونان فلسفی یې دین ګڼلی او قرآن او حدیث یې شاته غورځولی نو ځکه ځنې علماؤ ته یو حق پرست عالم داسې وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا يـا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاؤكم
فلا فى تصانيف الاثير هدا يـة
ولا فى اشارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لاضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءکم
صحاح حدیث المصطفیٰ وحسانه
شفاء عجیب فلیزل منه داءکم

ترجمه:

ای د هغه علماوؤ د ډېر وخته پورې ژوندی اوسئ او د الله په فضل دی تاسو نه ستاسو بیمارۍ لیرې شي د عقل په علم باندې د اخرت د نیک بختۍ امید لرئ، او ویرېږم چې ستاسو دا امید به برباد شي، نه د اثیر په تصانیفو کښې هدایت شته، او نه د ابن سینا په بندیخانو کښې، د هدایت لمر د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دی کتابونو پاڼې تالیاره تیارې دي او رڼا نده، د صدر شرحې کښې د سینې پراخي نشته، بلکې ستاسو سینو کښې له دی نور هم درد زیات شو، کله چې دا کتابونه د شمس بازغه ښکاره شي نو هیڅ رڼا پکښې نه وی، او د دی نه هم د شپې غوندی ستاسو ذکاء زیاته تیاره ده، او سُلم کتاب لوړ هم ړا ښکته کول کوی، او پوره خواته تاسو نشی پورته کولای، نو د قیامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نو های افسوس چي ستاسو بر څه جزاء وی، تاسو د کفر علومو ته شرعه جوړه کړی ده، داسې ښکاری نکه چي دیونان فلاسفه ستاسو انبیاء وی".

تاسو نا جوړه شوی یاست او مرضونو دېر شوی دی، نو د شرعی په علم دواء وکړی چي دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح او یا حسن احادیث یوه عجیبه شفا ده نو په هغې دی ستاسو مرض لیری شی.

څه عجیبه دارو يې روحی بیمارانو ته وښودل نو راځئ ای د شرك، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې د خپلو روحی امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد د سلف صالحینو څلورو امامانو او نورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأیید

ټولو سلف صالحینو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامي امت نامتو علماؤ د تقلید رد کړی دی چې د هغوی ځینې اقوال به د نمونې په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په یوه روایت کښې راځي:

عن ابن عباس قال لیس منا أحد الا یؤخذ من قوله ویدع غیر النبی صلی الله علیه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې زمونږ نه هیڅ یو کس نشته مګر د هغه ځینې خبرې به اخیستل کیږي او ځینې به پرې منوول کیږي غیر د نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه».

څلورم نکته

عبدالله بن مسعود رضی الله عنه وائي:

لا یقلدن أحدکم دینه رجلاً ان آمن آمن وان کفر کفر فإنه لا أسوة فی الشر» اعلام الموقعین ص۱۷۶ ج۲ تفسیر اضواء البیان ص۴۹۴ ج۷

ستاسو یو کس دی په دین کښې دیوه سړی څخه تقلید

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړي نو دا هم ایمان راوړي او که هغه کافر شو دا هم کافر کېږي ځکه چې په شرک تا بعداری نښته ».

شیخ الاسلام ابن تیمیة وائي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضي الله عنهم قد نهوا الناس عن تقليدهم في كل مايقولونه

مجموع فتاوی ص۲۱۱ ج۲۰ - دغه څلور امامان دي چې خلک يې د دوی په هره خبره کښې د تقلید څخه منع کړي دي ».

امام ابن قیم وائي :-

وقد نهى الائمة الاربعة عن تقليدهم و ذموا من أخذ اقوالهم بغير حجة » اعلام الموقعين ص۱۸۱ ج۲ .

څلورو امامانو (ابو حنيفة، مالك، شافعي او احمد) دخپل تقلید څخه خلك منع كړي دي او چا چې د هغوی اقوال بې دلیله واخیستل هغه ته امامانو بد ویلي دي ».

علامه شنقيطي وائي :

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون على منع تقليدهم التقليد الاعمى الذى يتعصب له من يدعون انهم اتباعهم ولوكانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم في تقليدهم الذى منعوا منه و نهوا عنه »

تفسير اضواء البيان ص۵۳۹ ج۷ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوره شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دی داسې روند تقلید چې ځینی هغه متعصبین خلک یې کوی او دا دعوه لری چې مونږ د دی امامانو تابعدار یو، نو که دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی به د هغوی داسې خلاف نه وکړی چې هغوی تقلید منع کړی دی او دوی یې تقلید کوی.»

امام ابو حنیفه وائي:

لاینبغی لمن لم یعرف دلیلی ان یفتی بکلامی»

حجة الله البالغة ص ۲۴۱.

«چا ته دا مناسب ندي چې زما دلیل یې نه وی پیژندلی او زما په خبره فتوی ورکړی.»

نو اوسنی حنفیان دامام ابو حنیفه د دی قول نه مخالف دی ځکه چې د هغه دلائل ورته په ډیرو ځایو کښې معلوم نه وی او د هغه په مذهب فتوی ورکوی.

امام ابو حنیفه وائي:

اذا قلت قولاً وکتاب الله یخالفه فاترکوا قولی لکتاب الله.

کله چې ما څه خبره وکړه او د الله د کتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله کتاب لپاره پریږدی.»

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم قول یې مخالف وي؟

هغه وویل:

«اترکوا قولی لخبر الرسول صلّی الله علیه وسلّم.»

«زما خبره د رسول الله صلّی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدئ.»

چا ورته وویل: که د صحابه وو قول یې مخالف وي.

هغه وویل:

ص ١٩

«اترکوا قولی لقول الصحابة» . فتح المجید ص ٥٤٢ هدیة السلطان

زما قول د صحابه وو قول لپاره هم پرېږدئ»

او د هغه حنفیانو په حال زیات افسوس دی چې صحیح حدیث ورته ورسېږي خو بیا هم د امام ابوحنیفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وائي چې ماپرېږده او دوی وائي چې مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنیفه وائي:

«إیاکم والقول فی دین الله تعالیٰ بالرأی وعلیکم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل»

المیزان الکبریٰ للشعرانی ص ٨ ج ١

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالیٰ په دین کښې د رأیې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تا سو هر و مرود سنتو اتباع وکړئ او څوک چې د سنتو څخه ووت گمراه شو».

امام مالك رح وائي:

«ما منا الا راد و مردود عليه إلا صاحب هذا القبر صلى الله عليه وسلم» . فتح المجيد ص٨٤

«زمونږ نه هيڅ یو کس نشته مگر هغه باندې خپله خبره بېرته وا پس کېږی او نه منل کېږي غير د ددی قبر والا نه يعنى د نبی کريم صلى الله عليه وسلم قبر ترې اشاره وکړه».

امام مالك وائي:

«انما انا بشر أخطئ وأصيب فانظروا فى رأيي فكل ما وافق الكتاب والسنة فخذوا به وكل ما لم يوافق الكتاب والسنة فاتركوه» تفسير اضواء البيان ص٣٩ ٧-٦٠.

«بی شکه زه بشر یم کله خطا کېږم او کله حق ته رسېږم نو زما رايه وگورئ زما هره رايه چې د قرآن او حديثو سره موافقه وه نو وائئ خلئ او کومه چې د قرآن او حديثو سره موافقه نه وه نو پرې يې ږدئ».

امام شافعي رح وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی یطلب العلم بلا حجة کمثل حاطب لیل یحمل حزمة حطب وفیه افعیٰ تلدغه وهو لایدری».

اعلام الموقعین ص۱۸۱ ج-۳

«د هغه چا مثال چې د بې دلیله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چې د شپې خاشاك را ټولوی یوه کېډۍ راواخلی او په هغې کښې ماروی هغه یې وچیچی او دا پرې نه پوهیږي».

همدارنګه وائی:

اذا صح الحدیث فهو مذهبی» تفسیر اضواء البیان ص۵٤ ج-۷

«کله چې حدیث صحیح ثابت شو نو همدا زما مذهب دی».

همدارنګه امام شافعی وائی:

«أجمع المسلمون علی ان من استبانت له سنة رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن له ان یدعها لقول احد من الناس».

اعلام الموقعین لإبن القیم ص۷ ج-۱

مسلمانانو پدی اجماع کړېده چې چاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت سنکاره شو نو هغه ته دا روا نده چې دغه سنت په خلکو کښی د یو چا د قول له امله پرېږدي.

امام شافعی وائی:

«إذا صح الحدیث بما یخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط»

(c) ketabton.com: The Digital Library

وإذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي".

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج۲۰

"کله چې صحیح حدیث راغی او زما دقول مخالف وي نو زما خبره په دیوال وولئ او کله چې تا دلیل ولیده چې په لاره کښې ایښې وي نو همدغه زما قول دی".

امام احمد وائي :

"لا تقلدني ولا تقلد مالكاً ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا".

وقال : "من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال".

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج۲ . مجموع فتاوى ص۲۱۲ ج۲۰

زما تقلید هم مه کوئ او د مالك سفیان ثوري او اوزاعي تقلید هم مه کوئ او د هغه ځای نه دین واخله چې هغوی اخیستی (قرآن او حدیثو نه) او وائي چې "د یوه سړي د ناپوهۍ او فقاهت د کموالي نه دا هم ده چې خپل دین د سړیو نه تقلیدوي".

امام احمد وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأي سفيان والله تعالى يقول : "فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة اويصيبهم عذاب أليم. أتدرى ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن يقع فى قلبه من الزيغ فيهلك» فتح المجيد ص۴۶۶

«زه هغه قوم ته تعجب كوم چې سند او د سند صحت ئې پېژندلى دى او بيا د سفيان رأيې پسې ځي او الله تعالى فرمائي: هرومرو دې وويرېږي هغه كسان چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د طريقې او حكم څخه مخالفت كوي چې دوى ته به فتنه ورسيږي او يا به ورته دردناك عذاب ورسيږي» ايا ته پوهيږې چې فتنه څه شي دى؟ فتنه شرك دى. كېداى شي چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم ځينى خبرى رد كړي (قبولى او عملى ئې نكړي) نو د ده په زړه كښې به كوږ والى پيدا شي او هلاك به شى».

نو دا هغه څلور امامان دي چې د دوى مقلدين ئې په هر څه كښې تقليد كوي كه صريح نص د قرآن كريم او صحيح حديث هم راشي او د دوى د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوى نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او يا د امام نه د وروسته راغلي خلكو خبره اخلي. لكه چې صاوي ويلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن كريم يا حديث او يا د اجماع څخه هم مخالفه وى نو مونږ به دا د هواره پرېږدو او د امام خبره به اخلو. نو هم دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی او د همدی تقلید څخه مونږ ه ځلور واړه اماما نو منع کړي یو . همدا رنګه د اسلامي امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړی دی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصری وائي :

والتقليد في دين الله غير صحيح وكل من اوجب الدليل عليك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع في الدين مسوغ والتقليد ممنوع . اعلام الموقعين ص۱۷۸ ج ۲

د الله په دین کښې تقلید صحیح نه دی او هر هغه څوک چي په تا باندی دلیل د (قرآن او حدیث) څخه د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع یي او اتباع په دین کښې روا ده او تقلید منع دی .

عبدالله بن معتمر وائي :

"لا فرق بين بهيمة تنقاد و انسان يقلد " .

تفسیر اضواء البیان ص۴۹۴ ج ۷ اعلام الموقعین ص۱۲۰ ج ۲

" د هغه حیوان او چارپای په منځ کښې چي پری پکښې وي او څوک یې راښکاږي او د هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته " .

ابن عبدالبر د مزني قول داسی را نقلوي :

"يقال لمن حكم بالتقليد هل لك من حجة فيما حكمت به؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد ، فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة . قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اي من حجة بهذا .

تفسير اضواء البيان ص ٤٩٧ ج ٢

چاچې په تقلید يو حکم وکړ باید ورته وویل شي چې ایا تاچې په څه شي حکم وکړ څه دلیل درسره و ؟ که یې وویل چې: هو ! نو تقلید یې باطل کړ ځکه چې دلیل دا حکم واجب کړ نه تقلید . اوکه وې ویل چې ما بې دلیله حکم وکړ نو باید ورته وویل شي چې ولی دی (ید ی بی دلیله حکم) وینې توی کړی او فرجونه (ښځې) دی روا کړی او مالونه دی لوټ کړل حال داچې داکار الله تعالیٰ بی دلیله حرام کړی دی . الله فرمایلی دي « ایا تاسو سره پدی څه دلیل شته » .

علامه محمد بن اسماعیل الأمیر الیمانی وائي :

علام جعلتم ایها الناس دیننا
لأربعة لا شك فی فضلهم عندی

هم علماء الدین شرقاً ومغرباً
ونور عیون الفضل والحق والزهد

ولکنهم کالناس لیس کلامهم
دلیلاً ولا تقلیدهم فی غد یجدی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولازعموا حاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدي به كل مستهدي
ای خلکو تاسو په کوم دلیل دا زمونږ دین هغوخلو او
امامانو پورې تړلی دی چې زما په نزد د هغوی په فضیلت
کښې هیڅ شک نشته هغوی په مشرق او مغرب کښې د دین
علماء دی او د فضیلت ، حق او زهد د سترګو رڼا ده ، لکن
دوی هم د نورو خلکو غوندی دي چې د هغوی خبره دلیل
ندی او نه يې تقلید سباوري لپاره ختم کته لري او دی امامانو
داهم نه دي ويلي چې زمونږ قول داسی دلیل دی چې هرڅوک
پری هدایت مومي.
ملا علی القاری حنفی وائی :
«لا یجب علی أحد من هذه الأمة أن یکون حنفیاً او مالکیاً
اوشافعیاً اوحنبلیاً» . بحوالة هداية السلطان ص۱۶
پدی امت کښی هیچا باندی دا لازم ندي چې یا دی حنفي
وي او یا دی مالکی وي او یا دی حنبلي وي .
د حنفي مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفي فقهی په
اصولو «التحریر» کښی لیکی :
«ان التزام مذهب معین غیر لازم علی الصحیح لان
التزامه غیر ملزم اذ لا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم یوجب الله ولا رسوله علی احد من الناس أن یتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي و يذرون غيره ".

حوالة هدية السلطان ص۱۵

"صحيح خبره داده چې دیوه تاکلي مذهب لازم کنل په ځان باندی ضروري ندي ځکه چې دالازم ګڼل لازم شوي ندي ځکه چې واجب نشته مګر هغه چې الله تعالیٰ واجب کړي وي او د الله تعالیٰ رسول واجب کړي وي، اودا نه الله تعالی واجب کړي او نه د هغه رسول چې یوڅوک دی دامت دیوه سړي په مذهب وي او په دین کښی دی په هرڅه کښی د هغه تقلید کوي او د نورو سرو چې څه وي هغه دی پریږدي "

علامه خجندی لیکی :

"وماكفر غالب من كفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء" .

هدية السلطان ص۸

"د مخکښنو او وروستنیو څخه زیات خلک چې کافر شوی دي هغوی د علماؤ، پیرانو، مشایخو او پلرونو په تقلید کافر شوي ؤ "

خجندی بل ځای کښی لیکی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كأنهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السلطان ص۹

"د ور وستنيو هغو مقلد بينواو مؤلفينو پر هکله ډېر خله افسوس دی چې کتابونه يې ډک کړيدی او خلک پری ګمان کوي چې هغوی علماء او معصوم مجتهدين دي خکه چې دوی د خلورو امامانو تقليد او معلوم مذهبونه پر خلکو لازم کړيدي او بيا يې د نورو خلکو قول اخيستل او په هغې عمل کولو څخه خلک ويرولي دي نو دا داسي شو لکه چه د دغو امام نه يې رالبرل شوی نبي جوړ کړی وي چې د هغو اطاعت کېږي".

همدارنګه علامه خجندي پر خپله رساله "هدية السلطان" کښې ليکي :

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الآراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالى ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيراما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها.

هدية السلطان ص٦

دا مذاهب د علماؤ رأيې او پرځينو مسائلو کښې د هغوی فهم او اجتهادونه دي او ددی رأيو او اجتهادونو پوهې تابعداري په هيڅ چا باندې نه الله تعالى اونه د هغه رسول واجبه کړې ځکه چې پدی کښې حق ته رسيدل هم شته او خطا کيدل هم شته او حق ته رسيدل يوازې په هغو احاديثو کښې دي چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابت شوي وي او د ہرځلې امامان يوی مسألې خواته تللی دي او بيا ورته حق په بل ځه کښې سنکاره شويدی نو د هغې مسألې څخه يې رجوع کړيده.

بيا علامه خجندی ليکی:

فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه.

هدية السلطان ص۲

نو د اسلام دين يو دی نه پکښې دا سی مذهبونه شته اونه پکښې دا سی طريقې چې د هغې تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او لار ی څخه .

شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

"ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو إلی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الأمة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً او کلاماً یفرقون به بین الأمة" .

مجموع فتاوی ص ۱٦٤ ج ۲۰

"هیچا ته دا روا ندي چې امت ته یو شخص ودروي او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه په طریقه باندې د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چې یوه خبره ورته وټاکي او په هغې باندې دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه . او امت پدی اجماع کړ یده چې دا کار د بدعتیانو دی چې یو شخص یا یو کلام خلکو ته ودروی او د امت په منځ کښې پری جدائي راوړي" .

او شیخ الاسلام ابن تیمه وائي :

"ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه او یخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس یؤخذ من قوله و یترك الا قول الرسول صلی الله علیه وسلم " . مجموع فتاوی ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هیڅ یوه مسلمان باندې دیوه تاکلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلی الله علیه وسلم د تابعدارۍ څخه په هرڅه کښې چې واجبوي ئې او یا مونږ ته خبر راکوي بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته د هرچا خینې خبرې اخیستل کېږي او خینې پرېښوول کېږي " .

علامه ابن قیم په خپل کتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ کښې لیکي:

• و من کید الشیطان امرهم بلزوم زی واحد و لبسة و هیئة و مشیة معینة و شیخ معین و طریقة مخترعة و مذهب معین و یفرض علیهم لزوم ذلك بحیث یلزمونه کلزوم الفرائض فلا یخرجون عنه و یقدحون فیمن خرج عنه و یذمونه کاکثر مقلدة المذاهب المعینة و اصحاب الطرق المتنوعة من الصوفیة الخرافیة کالنقشبندیة و القادریة و السهروردیة و الشاذلیة و التیجانیة و غیرهم فالحذر الحذر مما هم علیه من التعصب و التقلید " .

• دا هم د شیطان د چلونو او دوکو څخه یو چل دی چې خلکو ته ئې امر کړی چې یو رنګ طریقه او لباس او یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معين هيئت او تګ او تا ګلي شخص او د ځانګړې شوې طريقه او تا ګلي مذهب لازم وګڼي او د دې اتباع پرې داسې لازمه وګڼي لکه چې د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده ، نو د دې طريقو او مذهبونو څخه . وځي او خوک چې ورڅخه ووتل هغه باندې تهمت لګوي او بدې ګڼي . لکه د ډېر د معينو مذهبونو مقلدين او د مختلفو طريقو والا د خرافي صوفيانو څخه لکه نقشبنديان، قادريان، سهروردیان شاذليان، تيجانيان او داسې نور . نو کوم تعصب او تقليد چې دوی کوي لد هغه د ډېره په کلکه ډېره پکار ده ".

علامه خجندي وائي :

• فيا أيها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حديث الرسول المعصوم صلى الله عليه وسلم الذي فرض الله تعالى علينا طاعته وتركنا حديثه صلى الله عليه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وما عذرنا يوم يقوم الناس لرب العلمين . فمن يتعصب لواحد معين غير الرسول صلى الله عليه وسلم ويرى أن قوله هو الصواب الذي يجب اتباعه دون الأئمة الآخرين فهو ضال جاهل بل قد يكون كافراً يستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل ، . هدية السلطان ص ۱۳

• نو ای مسلمانانو ! کله چې مونږ د يوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث مونږ ته ورسید، هغه رسول چې الله تعالیٰ په مونږ باندې د هغه منل فرض کړیدی، او مونږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پرېښود او د دغه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو مونږ نه به څوک زیات ظالم وي او په هغه ورځ به زمونږ د عذر څه وي چې خلک به د عالمیانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته دیوه تاکلي شخص لپاره تعصب وکړ او دائې نظر وُ چې دا د ده قول هغه حق ته رسیدلی دي چې په مونږ یې تابعداري لازمه ده د نورو امامانو څخه پرته نو دا ګمراه او جاهل دی بلکې کله کله داسړی داسې کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورڅخه وشي که توبه ئې وویسته سبنه ده کنه نو وبه وژل شي". .

همدارنګه یو شاعر وائې :

ما الفرق بین مقلد فی دینه راض بقائده الجهول الحائر
وبهیمة عمیاء قاد زمامها أعمیٰ علی عوج الطریق الجائر

ریاض الجنة فی الرد علی اعداء السنة للشیخ مقبل بن هادی الوداعی

د هغه مقلد چې په خپل دین کښې تقلید کوي او په خپل نا پوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه روند چارپای

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د نګرچې د هغه واکې د ړانده په لاس کښي وي او په کږو وږو لاروو ړوان کړي وي څه فرق دی .

امام ابن حزم وائي :

واهرب عن التقليد فهو ضلالة ان المقلد في سبيل الهالك

د تقليد نه وتښتئه ځکه چې دا ګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښي دی .

مولانای روم د تقليد په باره کښي وائي :

گرچه عقلت سوی بالا می پرد مرغ تقليدت به پستی می چرد

منکر آن باشد که تقليدی بود دين احمد راز تحقيقی بود

مثنوی

که ستا عقل هر څو مره پورته الوزي خو د تقليد مرغه دی لاندې په سبکتره خرېږي ، منکر هغه وي چې تقليد کوي د محمد صلی الله عليه وسلم دين د تحقيق راز دی .

علامه شنقيطي وائي :

"وأما مقلدوه فقد ترك النظر في كتاب الله وسنة رسوله واعرضوا عن تعلمها اعراضاً كليا مع يسره و سهولته ونزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون ويصيبون منزلة الوحي المنزل من الله" .

تفسير اضواء البيان ص ٣٥٨ ج - ٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه وو مقلدينو د الله تعالى په کتاب او د هغه د رسول په سنتو کښې نظر پرېښې دی او ددې دواړو د زده کړې څخه يې بالکل اعراض کړی دی سره ددې چې د قرآن او حديث د پراسان دي او د غير مقلدينو د هغه خلکو چې خطاکېږی او حق ته رسېږي د هغوی اقوال يې د الله تعالى له لوړې دوجې درجې ته رسولي دي".

او علامه شنقيطي وائي:

"فالذين يقولون من الجهلة المقلدين هذا حلال و هذا حرام و هذا حكم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذى قلدوه تقوم مقام الكتاب والسنة و تغنى عنهما و ان ترك الكتاب والسنة والإكتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدينه اعمتهم ظلمات الجهل المتراكمة عن الحقائق حتى صاروا يقولون

هذا". تفسير أضواء البيان ص ٥٤٧ ج - ٧

"نو هغه جاهل مقلدين چې وائي دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حکم دی پدې گمان چې د دغه امام اقوال چې دوی يې تقليد کړی دی د قرآن او حديثو په ځای کښې ودريږي او قرآن او حديثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حديثو پرېښوول او د هغه خلکو اقوال چې دوی يې تقليد کړی هغه کافي دی او د ده دين د سالم پاتې کېدو لپاره سنه پوره دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی د جهل له کبله تیارو د حقائقو څخه راندہ کړي دي تر دی چې دوی داسې خبرې کوي ».

دا وسني عصر نامتو عالم سید سابق وائي :

« وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة » . فقه السنة ص ١٣ ج-١

« په تقلید او د مذاهبو لپاره په تعصب باندې امت د کتاب الله او سنة الرسول هدایت ورک کړ ، او دا خبره راپیدا شوه چې د اجتهاد دروازه بنده ده او شریعت د فقهاؤ اقوال وګرځېدل او د فقهاؤ اقوال شریعت وګرځېده » .

هدارنګه نور ډېر علماؤ په تقلید باندې ردونه لیکلی دي چې د ټولو را نقلول به دلته داوږدوالي سبب وګرځي .

ډېر ناپوهه او جاهلان دا وائي چې محدثین لکه امام بخاری مسلم ، ترمذی او داسې نور مقلدین وو حال دا چې دا خبره بالکل غلطه ده ځکه چې محدثین مقلدین نه وو بلکی هغوي په خپلو کتابونو کښې داسې احادیث را نقل کړي دي چې هغه د خلورو د مذهبونو مخالف دي ، او هیڅ یوه محقق داندي لیکلي چې هغوي مقلدین وو بلکې علماء وائي چې هغوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدین نه وو لکه چې شیخ الإسلام ابن تیمیه وائي :

* اما البخاری و ابو داود فإمامان فی الفقه من اهل الإجتهاد و أما مسلم والترمذی والنسائی و ابن ماجة وابن خزیمة وابو یعلی والبزاز ونحوهم فهم علی مذهب أهل الحدیث لیسوا مقلدین لأحد بعینه من العلماء .

مجموع فتاوی ص ۴۰-۲۰ ج

* بخاری او ابوداود په فقه کښې اماماݩ وو او مجتهدین وو او مسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزیمة ، ابو یعلی بزاز او داسې نور د اهل حدیثو په مذهب وو ، او په علماؤ کښې دیوه تاکلی شخص مقلدین نه وو .

نو د اهل حدیثو مذهب د عامو محدثینو مذهب دی او دا یو داسې مذهب دی چې د قرآن او حدیثو په دلیل ثابت ولاړ دی او اهل حدیث چا ته دا نه وائي چې زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکی ورته وائي چې د قرآن او د هر صحیح غیر مجروح حدیث چې د نسخې او تخصیص دلیل پکښې نوي تابعداري وکړئ ، نو ځکه چې اهل حدیثو سره بغض کوي هغوي د حدیثو سره بغض کوي ، او امام ابن قیم داسې خلکو ته وائي :

یا مبغضا اهل الحدیث وشاتما ابشر بعقد ولایة الشیطان

اوما علمت بأنهم انصار دیـ ـن الله والإیمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك ولا نكران
هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

« ای اهل حدیثو سره کینه او بغض کوونکیه او هغو بیته کنځلی کوونکیه ته پدی پوه شه چې تا د شیطان سره دوستی شروع کړیده» ایا ته نه پوهیږی چې اهل حدیث د الله د دین ایمان او قرآن انصار دي ایا ته پدې نه پوهیږی چې دوی بې شکه او بې انکاره د رسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي ، ایا داسی یو بنده د انصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یا ئې د ایمان بوی میسدلی وی.

نو اهل حدیث هغه خلک دي چې په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو او قرآن دواړو ته ویل کیږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړیدی لکه چې فرمائي ؛ « فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ »

" نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوې ایمان راوړي " .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازي وائي :

علیك بأصحاب الحدیث فإنهم على منهج للدین مازال معجماً
وما النور إلا فی الحدیث وأهله اذا ما دجا اللیل البهیم و أظلما

تا ته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شی ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره ددين ترجماني کوي ، او کله چې تېه تيارهٔ شپه را وخېژي نو بيا رنا نشته دی مګر په حديثو کښې ده او په اهل حديثو کښې ده " .

۱ داسلام يو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدى	ولا تك بدعياً لعلك تفلح
ولذ بكتاب الله والسنن التي	اتت عن رسول الله تنجو وتربح
ودع عنك اراء الرجال وقولهم	فقول رسول الله ازكى وأرجح
ولا تك في قوم تلهو بدينهم	فتطعن في اهل الحديث وتقدح
إذا ما اعتقدت الدهر ياصاح هذه	فأنت على خير تبيت و تصبح

* دالله په رسۍ منګولي ولګوه او د هدايت تابعداري وکړه او بدعتي کېږه مه دی لپاره چې کامياب شې او دالله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه راغلي دي نو خلاصی به ومومی او خوشحال به شې ، او دخلکو رائي او خبري پرېږده ځکه چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او دهغه قوم څخه مه کېږه چې دخپل دين څخه غافل دي او داسې مه کېږه چې اهل حديثو ته بد وائي او تهمت پرې لګوي ، که ستا ټول زمانه دغسې پاک عقيده وه نو ستا سهار او بېګا به په خير کښې وي " .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشيرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلى البرايا من إلى السنن اعتزى

داعمى البرايا من إلى البدع انتمى

ومن ترك الأثار ضلل سعيه

وهل يترك الآثار من كان مسلماً

په خلکو کښې اوچت او غوره خلک هغه دي چې د پيغمبر سنتو ته ئې ځان منسوب کړي وي، او په خلکو کښې رانده هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعين وي) -

يو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحديث وأهله　　فالرأى ليل والحديث نهار

" د حديثو او اهل حديثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رايه شپه او حديث ورځ ده "

يعنې حديث داسې پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده . او د حديثو مقابله کښې د بل چا خبره او رايه داسې تياره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالى مونږ ته پدې مامور کړي يو چې د وحى تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحى تابعداري کوي هغوي به په دنيا کښې د ضلالت او بې لارى نه بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختى نه نجات ومومي او هيڅ وېره او غم به پرې نه وي. الله تعالى فرمائى :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" . البقره ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغي نو چا چې زما د هدايت تابعداري وکړه په هغوي به نه ويره وي او نه به غمجن وي" .

او بل ځای کښې الله تعالیٰ فرمائي :

"فاما یأتینکم منی هدی فمن اتبع هدای فلا یضل ولا یشقی" .

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغی نو چا چې زما د هدايت تابعداري وکړه نو نه به ګمراه شي او نه به بدبخته شي" .

پدې دواړو آيتونو کښې الله تعالیٰ د هدايت تابعدار وته زيرې ورکړي چې د ضلالت ، شقاوت ، ويرې او غم څخه به خلاص شي ، او هدايت د وحی تابعدارۍ ته ويل کيږي او وحی عبارت د قرآن او حديث څخه دي څکه چې الله تعالیٰ رسول الله صلی الله علیه وسلم ته فرمائي :

"قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُم بِالْوَحْيِ" . (الأنبياء - ٤٥)

"ورته ووايه چې زه تاسو يواځې په وحی ډاروم" .

تفسير اضواء البيان د مخکنيو دوه آيتونو په تفسير کښې داسې ليکي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولاشك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم ، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذي قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم"

تفسيراضواءالبيان ص۴۸۲ ج-۷ ص۴۸۳ ج-۷

"پدي کښي شک نشته چي د وحي د تابعدارانو څخه چي کومه گمراهي، شقاوت، ويره او غم په قرآن کريم کښي نفی شوی دا دهغه چاليپاره نشي کيدای چي د يوه داسي عالم تقليد کوي چي هغه معصوم ندی او دا مقلد نه پوهيږي چي په کومه مسأله کښي ده دچا تقليد کړيدی دامشرئي په هغې کښي حق ته رسيدلی دی او که خطا شويدی پداسي حال کښي چي ده دالله تعالی دکتاب او دهغه درسول د سنتو څخه اعراض کړيدی، خصوصاً هغه وخت چي دا مقلد گمان کوي چي ده دچا تقليد کړيدی د هغه د هغه رأيي بس دي او دالله تعالی کتاب او دهغه درسول سنت ته څه ضرورت نه پاتي کيږي".

نو مونږ. همدا وايو چي ای خلکو راځئ د وحي تابعداري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کښې هدایت نشته او وحی کښی فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات څخه وروسته وحی بنده شو یده او دهغه نه وروسته په امت کښې هیڅوک ته وحی نده شوی او نه به ورته وشي ، هر کله چې وحی نه راځی نو په امت کښې داسی معصوم څوک نشته چې دهغه ټولې خبرې دی صحیح او حق ته رسیدلی وي بلکې دامت هر څوک به کله خطا کیږي او په خطا به مأجور وی او کله به حق ته رسیږي لکن مونږ باندې دچا اقوالو پسی تلل لازم ندي بلکې ناروا دي . نو په همدې ګناه مونږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نومونه ږدي او غواړی چې خلك د حق د قبول څخه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سمیتم بها اهل الحدیث — وناصري القرآن والإیمان
سمیتموهم انتم وشیوخکم — بهتا بها من غیر ما سلطان
وجعلتموها سبة لتنفروا — عنهم کفعل الساحر الشیطان
ما ذنبهم والله إلا أنهم — اخذوا بوحی الله والفرقان
وابوا بأن یتحیزوا لمقالة — غیر الحدیث ومقتضی القرآن
وابوا یدینوا بالذی دنتم به — من هذه الأراء والهذیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نومونږ دي چې تاسو په اهل حديثو او د قرآن او ايمان په امداديانو اينبي دي تاسو او ستاسې مشرانو پرې بې دليله په تهمت دا نومونه ايښي دي ، او بيا مو دا نومونه کنځل ګرځولي دي او دا د دې لپاره چې خلک پرې متنفر کړئ ستاسو دا کار د جوګي ساحر او شيطان په څير دی ، والله چې د اهل حديثو بله ګناه نشته مګر دا چې هغوې د الله وحي او قرآن اخيستي دی او ددې نه انکار کوي چې د قرآن د مقتضیٰ او د حديثونه غير د بل چا خبرې ومنی ، او هغوې د دغه دين چې تاسو يې کوئ چې هغه د خلکو رأی او باطلې خبرې دي د هغه انکار کوي ".

نو مونږ يواځې او يواځې خلکو ته دا وايو چې د الله تعالیٰ کتاب ومنئ او د الله تعالیٰ د رسول محمد صلى الله عليه وسلم احاديث ومنئ او دا خبره دا سلام د دښمنانو باندې ډېره بده لګېږي نو بيا ورسره څه دليل نوي نو کله وائي چې دا وهابيان دي او کله وائي چې دا مذهب نه مني او کله څه او کله څه وائي او پدې نو مونږ غواړي چې خلک له حق څخه بند کړي او د صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه يې متنفر کړي ، مونږ وايو چې مونږ مؤمنان او مسلمانان يو يواځې قرآن او حديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو او د قرآن او حدیثو خلاف خبره چې د هرچا وي مونږ يې منلو ته تيار نه يو نو که دغه رنګه خلکو ته تاسې وهابيان وائې نو وهاب د الله نوم دی او مونږ د الله بندګان يو نو مونږ ښيا وهابيان يو لکه چې يو شاعر وائي :

إن كان تابع احمد متوهباً فأنا المقر بأنني وهابي

انفى الشريك عن الإله فليس لى رب سوى المتفرد الوهاب

لا قبة ترجى ولا وثن و لا قبر له سبب من الأسباب

كلا ولا حجر ولا شجر ولا عين ولا نصب من الانصاب

ايضا ولست معلقا لتميمة اوحلقة اودعة او ناب

لرجاء نفع اولدفع بلية الله ينفعنى و يدفع ما بى

والإبتداع وكل امر محدث فى الدين ينكره اولوا الالباب

أرجو بأنى لا أقاربه ولا أرضاه ديناً وهو غير صواب

ترجمه : که د محمد صلى الله عليه وسلم تابعدار وهابى وي نو زه پدې اقرار کوم چې زه وهابي يم زه د الله تعالى سره شريك نفې کوم نو ديواځې وهاب رب نه سوا زما بل رب نشته نه د کومې ګومبزې نه اميد کېدای شي او نه د کومې درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه ورته سبب جوړېدای شي ٠ همدارنګه نه د کومي تيګې نه او نه د کومې ونې نه او نه د کومې چينې نه او يا بلې درګاه نه د فايدې اميد کېدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه نه زه تعویذ ترم او نه کوم بند ترم او نه څه غابن غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کوندی څه فائده به راته ورسوي او یا به راڅخه څه مصیبت لیرې کړي ، بلکې یوائې الله ماته نفع رسوي او ما څخه تکلیف لیرې کوي، هر نوی کار نه او په دین کښې له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امید لرم چې داسې بدعانو ته به نه ز ه نږدې شم او نه به ورته دبن ووایم ځکه چې دا کارونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وایي :

" اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان "

المیزان الکبری للشعرانی ص۵۷ ج-۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لری "

امام شافعي وایي :

" اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم "

المیزان الکبری للشعرانی ص۸ ج-۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې و "

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ختلاف په وخت کښې

د حل لاره

هرکله چې د مؤمنانو ترمنځ کښې اختلاف پیداشي نو د حل لاره يې داده چې په قرآن او حديثو به فيصله کوي.

الله تعالی فرمايي:

"يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا".

(النسا - ۵۹)

"ای مؤمنانو! د الله ومنئ او د الله د رسول ومنئ - او د اميرانو چې ستاسو نه وي، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پيداشو نو دهغې رجوع الله او دهغه رسول ته وکړئ که تاسي په الله او د قيامت په ورځ ايمان لرئ، دا تاسو لپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت".

الله تعالی فرمائي چې که تاسو په الله او د قيامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لري نو د اختلاف په وخت کښې الله او د هغه رسول یعني د الله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړئ که په رښتیا مومن یئ. د الله کتاب او د هغه د رسول سنت ومنل هیڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتې نشي، اختلاف د صحابه ؤ ترمنځ هم پیښیده، لکن کله به چې هغو ښه د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوی به د خپلو او یاد بل چا رایو او اقوالو پسې نه تلل بلکې د دلیل تابعداري به یئ کوله لکه د مثال په توګه:

کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو او له خبره دا وه چې عمر رضی الله عنه وویل دا به څوک نه وایې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چې دا واقعه محدثین او مؤرخین داسې را نقلوي:

"عن ابی هریرة قال: لما توفی رسول الله صلی الله علیه وسلم قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقین یزعمون أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد توفی وأن رسول الله صلی الله علیه وسلم والله ما مات ولکنه ذهب إلی ربه کما ذهب موسی بن عمران فقد غاب عن قومه اربعین لیلة ثم رجع إلیهم بعد أن قیل قد مات ووالله لیرجعن رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدى رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۰۵ ج-٤

* ابو هريرة رضي الله عنه وائي چې كله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو نو حضرت عمر رضي الله عنه ودر يد او وئي ويل : ځينې منافقان داگومان كوي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال دا چې په الله قسم دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوى ندى لكن هغه خپل رب ته تللى دى لكه څنگه چې موسى بن عمران عليه السلام تللي ؤ هغه دخپل قوم څخه خلو بښت (٤٠) شپې غائب ؤ او بيا ورته را وابس شو ، او په الله قسم دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم به بيا داسې بېرته راځي لكه څنگه چې موسى عليه السلام راغلى ؤ نو د هغو خلكو خپې او لاسونه به غوڅ كړي چې وائي : رسول الله وفات شوى دى » .

لكن حضرت ابو بكر رضي الله عنه چې كله خبر شو نو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دليدلو لپاره د عائشې رضي الله عنها كور ته ننوت او كله ئې چې وليده چې هغه وفات شوى . . . . . نو بيا راووت او حضرت عمر رضي الله عنه ته ئې وويل : چپ شه ؛ هغه چپ نشو بيا ابو بكر رضي الله عنه خلكو ته مخ كړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حمد و ثنائ وروېله بيائ وويل :

" يا ايها الناس إنه من كان يعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن كان يعبد الله فإن الله حي لا يموت " .

" اى خلکو که چا د محمد صلى الله عليه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلى الله عليه وسلم وفات شو او که چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندى دى او نه مړکېږي " .

بيائ دا آيت ولوست :

" وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات او قتل انقلبتم على اعقابكم ومن ينقلب على عقبيه فلن يضروا الله شيئا وسيجزى الله الشاکرين " . آل عمران - ۱٤٤

" محمد ندى مګر رسول دى لده نه مخکښى رسولان تېر شوېدي . ايا که مړ شو او يا ووژل شو نو تاسو به وروسته کرځئ ؟ او څوک چې وروسته وګرځېده (مرتد شو) نو هېڅکله الله ته ضرر نشي رسولى او ژر دى چې الله به شکر کوونکو ته بدله ورکړي "

نو کله چې عمر رضى الله عنه دا آيت واورېده نو حيران شو او په ځمکې را پرېوته او وېئ ويل :

" عرفت أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قد مات " .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شوېدی" .

عمر رضی الله عنه چې کله آیت وا وریده سو سمدستي د خپلې رائې او قول څخه وګرځېده او دلیل ته تسلیم شو او د او سنیو رندو مقلدینو غوندې يې ونه ویل چې د دې مطلب دا دی او یا هغه دی ، هیڅ تأویل او تحریف يې پکښې ونکړ بلکې خپله خبره يې پرېښوده .

همدا رنګه بل خلاف د صحابه وو منځ کښې دا را پیدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چېرته ښخ کړو ، ځینو وویل چې مسجد کښې يې ښخوو او ځینو وویل چې خپلو اصحابو سره يې ښخوو ، ابوبکر رضی الله عنه وویل :

"إني سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم يقول : ما قبض نبي إلا دفن حيث يقبض" .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۱۴ ج ٤

"ما رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اورېدلي دي چې : هر نبي چې مړ شوېدی نو هغه ځای کښې ښخ شوی کوم ځای کښې چې د هغه روح قبض شي" .

نو کله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو تول له خپلې رائې څخه وګرځېدل او حدیث يې ومانه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښې د رایې منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمائي:

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا﴾

(الاحزاب - ۳۶)

"او هیڅ یوه مؤمن سړي او مؤمنې ښځې ته دا روا ندی چې کله الله او د هغه رسول فیصله وکړي نو هغوی ته دی د خپله ځانه څه اختیار وي او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهۍ سره".

نو د قرآن او نبوي احادیثو په مقابل کښې بیا د مؤمنانو دا اختیار نشته چې خپله او یا د بل قول او خوښه وړاندې کړي بلکې که دا کار چا وکړ هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوګمراه وي .

همدا رنګه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

« قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله .

اعلام الموقعين ص ۵۳ ج ۱

« رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دی : زما امت به په څه دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولوکښي دلوی فتني والا به هغه قوم وي چي دين په خپله رايه قياسوي د الله حلال به پري حراموي او الله چي څه حرام کړي هغه به حلالوي » .

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبر صادق دی رښتيا هم هغه څوک چي دخپلی رائي اوخواهش پسي تللی دي د بر حرام ئي حلال کړيدی او د بر حلال ئي حرام کړيدي اودا تحريم او تحليل په حنفي فقهاؤ کښي د بر زيات دی هرڅه کښي ئي له څانه تقسيم کړيدی چي دا حلال دي اودا حرام دي اودا مکروه دی ، دا فرض دی اودا سنت دي ، دا مستحب دی اودا مباح دي ، حال داچي اکثره داسي وي چي هيڅ دليل پري نوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائي چې ما ته شعبي وويل:

«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فخذ به وما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«دغه خلکو که تاته د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه حديث بيان کړ نو وائي خله اوکه په خپله رايه يې ووبل نو د قضاء حاجت په ځای (بيت الخلاء) کښې يې وغورځوه».

ابوبکر رضي الله عنه وائي:

«اي أرض تقلني وأي سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص٥٣ ج-١

«کومه ځمکه به ما بار کړي اوکوم اسمان به پر ما سيوری وکړي که ما د الله د کتاب په يو آيت کښې له ځانه خبره وکړه او يا مې داسې څه وويل چې زه پرې نه پوهېږم».

عمر رضي الله عنه وائي:

«السنة ماسنه الله ورسوله صلى الله عليه وسلم لا تجعلوا خطأ الرأي سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص٥٤ ج-١

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چي الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم مونږ ته بیان کړيدی تاسو د نور خلکو د رأيي خطاء دامت لپاره سنت او لاره مه جوړ وئ».

عمر رضی الله عنه وائي:

«اتقوا الرأی فی دینکم».

اعلام الموقعين ص ۵۵ ج-۱

«تاسو په خپل دين کښي له رأيي څخه ووېر ېږئ».

همدارنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه وویل:

«أصحاب الرأی اعداء السنن اعیتهم الأحادیث ان یحفظوها و تفلتت منهم ان یعوها، واستحیوا حین سئلوا أن یقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأیهم فإیاکم وإیاهم».

اعلام الموقعين ص ۵۵ ج-۱.

«د رأيي خاوندان د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو دښمنان دي دوی د حديثو ياد ولو سترې کړل (ياد يې نه کړل) او دوی ونه ساتل (ياد يې نه کړل) نو ورڅخه وتښتېدل او دا ورته شرم ښکاره شو چي کله ورڅخه پوښتنه وشي او ووايي چي مونږ نه پوهېږو، نو په خپله رأيه يې د سنتو خلاف وکړل نو تاسو دغسي خلکو څخه ځان وساتئ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریښتیا هم هغوی چي په اوسني عصر کښي گورو
هغه علماء چي دخپل خواهش او د رأيي تابعدار دي
داور ته شرم او عار ښکاري چي کله ورځخه پوښتنه وشي
او دوی ووايي چي موږ نه پوهیږو نو بی علمه فتوی یې
خلکو ته ورکړي او زیات خلک یې د الله تعالی د رالیږلي
او غوره شوي دین څخه بل لوري ته روان کړل او س ورته
دا عار ښکاري چي د حق تابعداري وکړي او د صحیح حدیث
لپاره خپله خبره پریږدي نو دین څخه یې داسي یو شي
جوړ کړي چي دخپلي غوښتني او خپل خواهش تابع یې کړ
فضلوا واضلوا خپله هم گمراهان شو او نور خلک یې
هم بې لاري کړل.

همدارنګه عبدالله بن مسعود رضی الله عنه وویل:

تاسو باندي به وروستي کلونه د تیرو نه ډیر بد تر
راځي بیا یې وویل چي ستاسو غوره خلک او علماء به
له منځه لاړ شي (وفات به شي) بیا یې وویل:

«ثم يحدث قوماً يقيسون الأمور برأيهم فيهدم الإسلام» اعلام الموقعين ص۵۷ ج۱

«بیا به داسي خلک پیدا شي چي ټول د دین کارونه به په
خپله رایه قیاسوي او اسلام به نړوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي :

«لو کان الدین بالرأی لکان اسفل الخف اولی بالمسح من اعلاه وقد رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلّم یمسح علی ظاهر خفیه»

رواه ابو داود .

«که دین په رایه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه ډیر د مسحي وړ وُ حال دا چي ما رسول الله صلی الله علیه وسلّم لیدلای وُ چي د موزو د پاسه طرف باندي به يي مسحه کوله».

نو علی رضی الله عنه هم په رایي رد کوی . او وائي چي که دین په قیاس او خپله خوښه وای نو زما په نزد به کار دا وه چي مسحه انسان د موزی په لاندینۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله علیه وسلّم د موزو د پاسنۍ برخي باندي مسحه کړیده .

نو مونږ يي هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قیاس پرېږدو .

عبدالله بن عباس رضی الله عنه وائي :

«من قال فی القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعین ص ۵۹ ج ۱ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

«چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأيه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړي».

همدارنګه نور صحابه کرام رضوان الله عليهم هم د رأيې او قياس رد صحوي نو مسلمانانو ته دا لازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په يوه ديني مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نو که د قرآن او حديثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي او که نه ورته ودې وايي چې زه نه پوهيږم او ديوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عيب ندی چې يو څوک ووايي: زه نه پوهيږم لکن دا يولوی عيب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم د هلاکت کندې ته وغورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي.

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك و أتوب إليك

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة
تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد
بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library